"I hear of Sherlock everywhere"

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA

SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK

THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 2-3, 2023 * 68. Aargang

Sherlock Holmes opklarer Alexis Hareng-mysteriet

Et møde i Baker Street 221B paa initiativ af af Scotland Yard -

Dr. Watsons beretning for Informations læsere

Efter at Københavns politis fjerde afdeling, der nogle dage har behandlet baronesse Karen Blixens anmeldelse i Hareng-mysteriet, har maattet overdrage sagen til Scotland Yard, britiske opdagere maatte ogsaa de men som ved tidligere leflighetes bistand hos der sagte de iaf- Under nogle ti- Sherlock Holmes. Baker Street 221 mers arbejde i den berømte de- B lykkedes det ge den gaade, tektiv at klarlæg- har opskræmt der saa længe fentlighed. Dr. den danske of- til stede under Watson, der var været saa elsk- begivenheden, har le »Informa- værdig at fortæl- opklaringen, og tionen læsere om ger vi hans paa side 7 brin- der i nat blev beretning, til os fra telefoneret London.

I mine notater står der at det var en varm og solrig dag i slutningen af maj i det indeværende år. Jeg havde modtaget ~~et telegram~~ en mail mens jeg sad og nød en sen frokost, og jeg havde hastigt tastet et svar.

(Denne indledning skyldes erindringen om starten på "Wisteria Lodge", som i foråret blev aktualiseret for mig da jeg opdagede at min have prydedes af naboens blomstrende blåregn, som havde sendt gæstegrene ind over plankeværket. Nogle vil vide at "wisteria" er engelsk for "blåregn").

Mailen var fra dr.phil. Palle Schantz Lauridsen og fortalte at Erik Skyum-Nielsen, hans nypensionerede kontorgangsnabo på universitetet, havde haft den venlighed at afsløre at for snart 70 år siden havde Watson i dagbladet *Information* berettet hvordan Holmes (som skrevet står til venstre for disse ord) havde *opklaret Alexis Hareng-mysteriet*. En sensation som annonceredes på forsiden den 7. november 1953.

Til glæde for dem der ikke *lige* kunne huske noget om det i dag glemte mysterium, havde e-sn skrevet en redegørelse som han hjælpsomt henviste til. Den var trykt i *Information* den 4. juli 2020 og kan læses her på side ~~221~~ 21-22 som opvarmning til Watsons beretning om *En aften i 221B Baker Street*. Watson-teksten var ét element i en stribe artikler og læserbreve om det litterære mysterium som kunne læses i *Information* i de tre sidste måneder af 1953.

Ved et overraskende sammentræf er dette ikke den eneste Skyum-Nielsenske tilstedeværelse i dette nummer af *Sherlockiana*. Eriks søster Katrine Skyum-Nielsen er gymnasielærer og var den ene vejleder for den unge Samuel Skov Lambek (endnu et slægtskab!) da han sidste år komponerede sin afsluttende store skriftlige opgave på vejen mod sin studenterhue (blad til side 28). Opgaven, som kombinerede fagene engelsk og religion, var betitlet "Sherlock Holmes og offermytologi" og belønnedes med et 12-tal. Faderen udviste stolthed.

Billedet af Samuel til højre herfor er nogle år gammelt og viser at han længe har været optaget af det stof han så dygtigt har arbejdet med. For tiden varmer han op til at påbegynde sit andet sabbatår og bruger sin sparsomme fritid på at spille guitar i et band som optræder under det velklingende navn Blåregn. Der er tale om et sammentræf. (Det fjerde på denne side).

Den øverste deerstalker på siden bæres af Finn Ranild (sic!), som kan puste sit første lagkagelys ud senere i år.

Sherlockiana udkommer 3 gange om året
Redaktør: Svend Ranild
redaktion@sherlockholmesklubben.dk
Grundlagt i 1956 af A. D. Henriksen
ISSN 0902-0330 / Sat med Baskerville

Musings on the Amusements in the Canon

Af Mia Stampe Lagergaard

Dette var temaet for Sherlock Holmes konferencen, som The Reichenbach Irregulars afholdt over 3-4 dage i Leukerbad i Schweiz i starten af juni 2023. Arrangørerne Marcus Geisser, BSI (*Rosenlaui*) & Michael Meer, BSI, (*The Englisher Hof*) har tidligere brilleret med at sammensætte konferencer med højt kvalificerede faglige indlæg og et tilhørende socialt program. Og denne var ingen undtagelse – det var nogle fantastiske dage.

Ca. 45 var vi, mødt ind fra hele verden – Japan, USA, Canada, Frankrig, Tyskland, England, Danmark og de hjemmehørende fra Schweiz. Mange af os kendte hinanden fra tidligere, andre var nye ansigter. Og sherlockianere mangler jo aldrig noget at tale om, så snakken gik lystigt på kryds og tværs efter foredragene, under udflugter, middagene, de hyggelige aftener i baren om aftenen mv. Det er bare godt selskab.

Temaet var valgt bl.a. på baggrund af den nu – næsten fortrængte - Corona-epidemi; nu var det tid at fokusere på sjov, afslapning og de underholdende aspekter i Conanen: *"Let us escape from this weary workaday world by the side door of music. Carina sings tonight at the Albert Hall, and we still have time to dress, dine, and enjoy."* (Sherlock Holmes, RETI).

Og stedet var valgt på baggrund af referencen i FINA, hvor Watson beretter om turen til Meiringen: *"For a charming week, we wandered up the valley of the Rhone, and then, branched off at Leuk..."* Således et oplagt sherlockiansk udflugtsmål, som alligevel nok kun få faktisk har besøgt.

Leukerbad

Hvad der tog Holmes og Watson en uges tid, klares i dag på godt et par timer med bus og tog. Fra Leuk tager bussen os hurtigt op til Leukerbad i 1400 m's højde. Den lille bjergby er helt fra romertiden kendt for sine termiske bade (3,9 millioner liter varmt vand springer fra 65 varme kilder i området), og turismen hertil har trukket tusindvis af gæster gennem de seneste 2-300 år – heriblandt også kendte forfattere som Goethe, Guy de Maupassant, Mark Twain og selvfølgelig Conan Doyle.

Vi havde bogstaveligt talt vores egen kilde, der holdt spabadene på Hotel Le Bristol på konstant behagelige 32 grader!

Her på overgangen fra forår til sommer lå alpeengene som en eksplosion af blomster og sommerfugle. Heldigvis var der også god tid til på egen hånd at gøre ture i området (masser af afmærkede, nemme så vel som udfordrende vandreruter), hvis man ikke bare ville slappe af omkring de lækre pools.

Gemmi-passet og Daubensee

En fællesudflugt gik op til Gemmi-passet – og det blev med kabelbane, da den stejle sti derop, som *måske* kunne have tiltalt visse energiske sherlockianere, endnu ikke var ryddet og åbnet for sommeren. Watson skriver som bekendt i FINA: *"We made our way over the Gemmi Pass, still deep in snow ... we passed over the Gemmi, and walked along border of the melancholy Daubensee."* Også nu dækkede sneen stadig Gemmi-passet. Det var således ikke muligt, som det ellers var planlagt, at gennemføre en vandretur rundt om den "melankolske" Daubensee uden bedre udstyr end almindelige vandresko (hvilket dog ikke forhindrede et par cyklister på mountainsbikes med vinterdæk i at gøre turen ned ad bjerget og videre – *pure lunacy!*) Men udsigten i 2300 meters højde ud over den tilfrosne sø var ubetinget betagende.

At vi også fik konferencens bedste middag på restauranten deroppe, og at der var god øl og højfjeldssol på terrassen, bidrog kun til den opløftede stemning. Vi blev mindet om at huske kabelbanens sidste afgang, da den eneste mulighed for

at komme ned ellers var at fake et hjerteanfald og blive hentet i helikopter.

Det faglige indhold

Nå, men lavede I ikke andet end at bade, rende rundt i bjergene, spise og drikke, vil den utålmodige læser snart spørge? Jo, bestemt, det var jo kernen i hele konferencen. Og der var indlæg af alle slags – "Critical Writings," Viktorian era, "The Grand Game" etc.

Michael Meer, Schweiz, og Helen Dorey, BSI (*Helen Stoner*), Storbritannien, satte os første aften ind i den lokale kontekst, bl.a. via forfattere som Guy de Maupassant og Alexandre Dumas samt Conan Doyles egne udgivelser – Gemmi-passet er både berømt for sin skønhed og berygtet for såvel utilgængelighed som de horror-historier, det nemt danner baggrund for.

Næste dag fortsatte med indlæg.

Marcus Geisser, Schweiz/Storbritannien, åbnede med en præsentation under titlen "Amusements in the Blood?" omhandlende forskellig underholdning, som Holmes praktiserede, såsom violinspil, boksning, cigarrygning, middelaldermusik etc.

Daniel Laubacher, Schweiz/USA, viste forskellige videoer og lydklip til understregning af ovenstående.

Julie McKuras, BSI (*The Duchess of Devonshire*), Minnesota, havde et interessant indlæg om "The Turkish Baths," meget aktuelt da vi jo boede på et badehotel, og kom omkring oprindelse, praktisk brug og de stadig eksisterende tyrkiske bade i London.

Om eftermiddagen var jeg selv på programmet med et oplæg om "Watson by the Seaside" – et tema som jeg tidligere har berørt i The Speckled Gang, men væsentligt udvidet. Det gav i øvrigt god energi lige efter frokosten at få alle til at stemme i på den engelske variete-slager "I Do Love to be Beside the Seaside," sunget af selveste Basil Rathbone (fra filmen *The Adventures of Sherlock Holmes*).

Marsha Pollak, BSI (*A Small But Select Library*), Florida, introducerede sin præsentation med citatet, *"I tried to interest myself in a yellow-backed novel"* (BOSC), og stillede herefter – og besvarede – de to spørgsmål: Hvad er en "yellow-backed novel", og lige så relevant: Netop hvilken bog ville Watson mon læse?

Briten Guy Marriott, BSI (*The Grand Hotel du Louvre*) komplementerede Marcus' indlæg med beskrivelse af en række forlystelser, som *ikke* nævnes i Conanen, men sagtens kunne have været det – fx London Zoo og Tussauds Voksmuseum, der begge lå i gangafstand fra Baker Street.

Catherine Cooke, BSI (*The Book of Life*), også Storbritannien, gav et meget detaljeret indlæg om samtlige af datidens Concert Halls, deres (hyppige) nedbrændinger og efterfølgende ombygninger.

Peggy MacFarlane, BSI (*Violet Westbury*) fra Canada sluttede aftenen assisteret af Sonia Yazmadjian fra Frankrig, hvor hun – samtidig med at udføre cirkusnumre – fik argumenteret for, hvordan Eugenia Ronders historie i "The Veiled Lodger" passede bedre på den særlige genre "Circus Memoir" end som detektivhistorie.

Den sidste aftens underholdning havde længe været holdt hemmeligt som en overraskelse, men det kunstneriske indslag blev leveret af den utroligt talentfulde violinist Luis Alfredo Montes Meneses, oprindeligt fra Venezuela, der fremførte to stykker af Telemann og to capriser af Paganini, samt på opfordring endte med en melodi, der ville have glædet Watson: Mendelssohns "Lieder ohne Worte" til et klaverakkompagnement. Han modtog et tordnende bifald.

Den sidste dag startede med et indlæg af Marina Stajic, BSI (*Curare*), New York, der på overbevisende vis fik koblet den uconaniske reference "*Quick Watson, the needle*" til såvel en bestemt operette – *The Red Mill* – og ikke mindst knyttede en stærk forbindelse til baseball!

Michael Meer afsluttede hele konferencen med en virkelig gennem-researchet præsentation under titlen "Among the Führer's Favorite Flicks: Sherlock Holmes on the Berghof." Her dokumenterede han gennem den nazistiske ledelses officielle korrespondance det muligvis kendte faktum, at Hitler var vældig fascineret af Sherlock Holmes og flere gange bestilte kopier af *Der Hund von Baskerville* til sit hovedkvarter Berghof i Berchtesgaden.

Næste konference

Der er ingen datoer, men rygtet lyder, at The Reichenbach Irregulars har planer om en konference i enten 2025 eller 2026 i Lausanne for at mindes og hylde en anden væsentlig reference i Conanen –"The Disappearance of Lady Frances Carfax"!

Hvis en sådan konference kommer i stand, kan jeg kun varmt anbefale nysgerrige medlemmer af Sherlock Holmes Klubben i Danmark at deltage. Det er sjovt, spændende og lærerigt.

Dengang Karen Blixen blev skumrasende

Af Erik Skyum-Nielsen (Information 4. juli 2020*)*

Alexis Hareng-mysteriet *I 1953 bølgede diskussionerne i det litterære miljø, og en veritabel jagt gik ind: Hvem havde skrevet romanen* En Aften i Kolera-Aaret*, der mimede Karen Blixens stil og gjorde hende skumrasende? I dag kender vi svaret – i stedet er spørgsmålet, om bogen er pastiche, parodi eller plagiat.*

Den grasserende og efterhånden verdensomspændende pandemi har på makaber vis aktualiseret en lang række bøgers dystre skildringer af smitte og karantæne lige fra Boccaccios *Dekameron* over Daniel Defoe og Albert Camus til *Som pesten* af Hanne-Vibeke Holst.

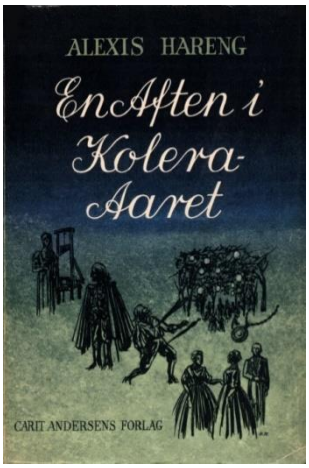

Nu, hvor vi nærmer os lysere tider, kan der være grund til at genkalde sig en epidemisk kuriositet, nemlig den roman eller kreds af fortællinger, der sidst i oktober og i begyndelsen af november 1953 fik sat det litterære Danmark på den anden ende.

Det drejer sig om værket *En Aften i Kolera-Aaret*, udsendt på Carit Andersens Forlag under det mystifistiske pseudonym Alexis Hareng, hvor LEXI og AREN helst skulle få publikum til at associere i retning af en af datidens mest spektakulære litterære notabiliteter, selveste baronessen.

I dag ved de fleste, at ophavsmanden var forfatteren Kelvin Lindemann (1911-2004), dengang mest kendt for to ret så populære romaner om Danmarks fortid som kolonimagt, *Huset med det grønne Træ* (1942) og *Gyldne Kæder* (1948), og dengang en ven af Karen Blixen. Men i efteråret 1953 var den læsende verden ét stort spørgsmålstegn, og det blev snart en yndet selskabsleg at gætte på spasmagerens identitet.

En Aften i Kolera-Aaret fremtræder nemlig i de fleste afgørende henseender som en kopi af Karen Blixens prosakunst. Fortællekonstruktionen er den samme med indlejrede og citerede historier, som spejler sig i hinanden. Sætningsbygningen virker så godt som identisk med avancerede underordningskonstruktioner, som yderligere kompliceres af lange indskudte led. Ordvalget er bevidst arkaiserende, og stemmeføringen holdes i andægtig, højtidelig tone. Ydermere forekommer en stribe (uoversatte) citater på fransk, italiensk, latin, tysk og engelsk, og man præsenteres uden ledsagende forklaring for en sand mangfoldighed af navne på personer fra de højere samfundslag.

Vi færdes, ligesom så ofte hos den ægte Blixen, i den gamle verden, hvor overklassen kender sit værd, og underklassen kender sin plads, og hvor tjenestefolk forstår sig på sand opofrelse. Diamanter og fine silkeparaplyer værdsættes højt, og man drikker med andagt både champagne og fornem sherry.

Det har sin forklaring i værkets episke konstruktion. Vi er som sagt i det år, hvor koleraepidemien bortrev cirka 4.200 borgere i København, nærmere bestemt om aftenen 17. juli i en gammel ejendom i Amaliegade. Om bordet sidder geheimerådinde Hermione Schnell, hendes ungdomsveninde, godsejerinde og enkefrue van der Hooglant og professor i zoologi Charles Iselin. Som så mange gange før er de samlet for at fortælle hinanden historier, og emnet skal denne gang være »Begrebet Angst med særligt Hensyn til den religiøse Følelse«.

Læseren må altså meget gerne komme til at tænke på Søren Kierkegaard, og det er ligeledes hensigten, at man skal lade sig dupere af det mesterskab, hvormed Karen Blixens fortællekunst er søgt efterlignet. Eller var det i virkeligheden hende, der endnu en gang havde publiceret under dæknavn ligesom med debuten, da hun kaldte sig Isak Dinesen, eller ved romanen *Gengældelsens Veje*, udsendt 1944 under pseudonymet Pierre Andrézel?

Allerede dét navn antydede, at identitet kunne være et relativt. fænomen; at man godt kunne ligne *andre* og samtidig være sig *selv*. Men denne type relativisme var der ikke plads til i det litterære miljø anno 1953. Og hurtigt bølgede diskussionen. Var det baronessen, der endnu en gang ville drive gæk med sit publikum? Var ophavsmanden kritikeren, kunsthistorikeren Christian Elling? Kunne det mon være historieformidleren Palle Lauring? Eller Soya, som jo netop i flere år ikke havde udsendt en ny roman? Selv afviste Lindemann, i hvert fald i første omgang, at være pennen bag værket og dermed årsag til hele Hareng-jagten.

Sherlock Holmes opklarer mysteriet

Her i bladet fastslog anmelderen, den siden så berømte forfatter Thorkild Hansen, at et *tyveri* havde fundet sted på selveste Rungstedlund, men hos enkelte aviser kunne man læse, at baronessen aldrig havde skrevet bedre!

Decideret narret blev hendes litterære besøgsven, Kierkegaardkenderen, den senere professor Aage Henriksen, som ovenikøbet opfattede forbogstaverne 'AH' som en hentydning til sit eget navn. Herom kan den interesserede læse i bind to af brevudgaven *Karen Blixen i Danmark 1931-1962* (1996).

Hvad Karen Blixen selv angik, blev hun skumrasende over *En Aften i Kolera-Aaret*; truede med aldrig mere at ville udgive bøger på dansk, trak for en tid en mesternovelle tilbage fra sidste nummer af tidsskriftet *Heretica* og søgte ovenikøbet gennem sin sagfører at politianmelde Carit Andersens Forlag for unfair konkurrence (svært at få sat i værk, men i og for sig rimeligt nok, eftersom forlaget i sin forhåndsinformation til pressen havde spillet på den åbenlyse lighed mellem hendes stil og spasmagerens).

I den anledning bragte nærværende blad 7.11.1953 en artikel, som må kaldes et scoop. På forsiden lovede man under overskriften »Sherlock Holmes opklarer Alexis Hareng-mysteriet«, at læserne på side syv kunne få en opklaring i sagen:

»Efter at Københavns Politis første afdeling, der nogle dage har behandlet baronesse Karen Blixens anmeldelse i Harengmysteriet, har maattet overdrage sagen til Scotland Yard, maatte ogsaa de britiske opdagere igaar give op, men som ved tidligere lejligheder søgte de iaftes bistand hos Sherlock Holmes. Under nogle timers arbejde i Baker Street 221 B lykkedes det den berømte detektiv at klarlægge den gaade, der saa længe har opskræmt den danske offentlighed.«

Selve artiklen former sig som en »rapport« aflagt af ingen ringere end Dr. Watson, som beretter, hvordan inspektør Lestrade indfinder sig i Baker Street og forelægger Holmes sagens akter. Efter tre timers sindig læsning, hvorunder den berømte detektiv blandt andet konsulterer erindringer af Carl Bernhard, et pseudonym for Andreas Nicolai de Saint-Aubain (1798-1865), konkluderes det, at Alexis Hareng har tyvstjålet store dele af stoffet fra Bernhard, men besynderligt nok har undladt at udnytte historien om ministerresident Schubarth, som ved foræringer til højre og venstre søgte at skaffe sig kvindegunst og af samme grund gik under navnet *Presentskibet*. Holmes konkluderer, eller Watson skriver:

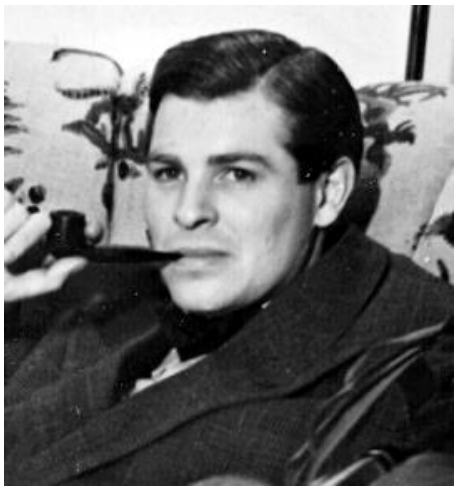

»Naar en saadan lækkerbisken ikke er blevet benyttet af forfatteren, kan forklaringen kun være een: Han har tidligere gjort brug af den! Spørgsmaalet var da blot hvor, og en hastig gennembladning af forfatterens tidligere bøger gav svaret, kun at historien ikke fortaltes om baron Schubarth, men om etatsraad Kiøge.«

Her rammer detektiven virkelig plet. For i Lindemanns ovennævnte roman *Gyldne kæder* læser man denne lille passus: »Kiøges påholdenhed forhindrede ham ikke i bestandigt at have lommerne fulde af værdifulde småpresenter, indkøbt billigt i udlandet, som han generøst delte ud til fruentimmere. Det havde givet ham øgenavnet Presentskibet efter den fregat, som kongen hvert år sendte til Marokko med gaver til pashaerne (for at forhindre pirateri, *red.*).«

Holmes spørger afslutningsvis: »Tror De ikke, at en jury vilde bøje sig for dette bevis?«

Ikke uden videre! Mandag den 9. november har Information indkaldt en litterær jury bestående af professor Hans Brix, forfatteren Soya og kritikerne Carl Johan Elmquist, Ole Brandstrup, Bent Mohn, Frederik Nielsen, Jens Kruuse, Jørgen Budtz-Jørgensen og Emil Frederiksen.

Fem af dem voterer trods det 'negative' bevis for dommen »skyldig« over Lindemann. Budtz-Jørgensen tilføjer så, at forbrydelsen er »glimrende gennemført«, mens Kruuse drejer dolken i såret: »At en nær ven af anklagede gentagne gange har forsøgt at overbevise mig om dennes uskyld, tager jeg kun som en yderligere bestyrkelse af min kendelses rigtighed.«

Elegant og meget direkte er selskabets Benjamin, Bent Mohn, da han fastslår, at bogens forfatter har stemplet sig selv ved som vist af Holmes at *gentage* sig selv: »Vi kan alle ønske at citere Karen Blixen, men for at citere Kelvin Lindemann maa man have meget private grunde.« For Mohn er romanen imidlertid først og fremmest bare *kedelig*.

Ville sætte sine kommaer korrekt

Men passer det nu også? Var problemet med *En Aften i Kolera-Aaret*, at den, i hvert fald til dels, udpegede et problem ved Karen Blixens forfatterskab, nemlig dets karakter af pastiche over ikke mindst en forfatter som Goldschmidt?

Og har bogens pastiche et anstrøg af (berettiget) parodi, når den lader geheimerådinden gøre status over sit liv og sige: »Der har altid været en Glasmur, som skilte mig fra Livet« og på samme side erklære: »Det skal siges til Aristokratiets Ros, at det aldrig var bange for Døden, det er Livet, det frygter, og det er Livet, det stræbe efter at spærre ude fra sin Tilværelse«?

Sådan kunne Karen Blixen muligvis *næsten* have skrevet eller ladet en af sine iscenesatte karakterer sige. Men hun ville aldrig som Alexis Hareng have anvendt verbet »skide« på tryk! Hun ville næppe have overset en grammatisk brøler som »omgikkedes«. Hun ville aldrig inden for det samme punktum have påbegyndt to på hinanden følgende hovedsætninger med »og« eller »men«.

Hun ville have sat sine kommaer korrekt, og hun ville ikke under nogen omstændigheder have ladet en sætning af følgende malabariske udformning passere: »'I Aarenes Løb har vi fortalt hinanden mange gode Historier,' begyndte Geheimeraadinden sin Fortælling, efter at have genvundet nogle af sine Kræfter og var blevet styrket ved et Glas Amontillado.«

Dog, måske kunne hun som læser have gouteret følgende beskrivelse af farsotens hærgen i København, i et afsnit fra Tivoli, hvor selveste Døden på det grummeste personificeres som den store tilintetgører, ham, der skiller venner, nedbryder paladser og bygger grave:

»Nu var han ikke mere paa Gæstespil i Byen, nu havde Københavnerne ham Dagen lang. Det var Ham, der kom i Drosken, som i skarpt Trav rullede mod Udgangen med en Kolerapatient, medens der fra Rutschebanen og Danseindhegningen derved, hørtes Hvin og skraldende Hornmusik. Det var Ham, der usynlig gik om blandt Børnene, som med store, glade Øjne fulgte Pierrots komiske Fagter oppe bag Pantomimeteatrets sodende Vokskjerter, medens den hvide Mand, vanvittig af Kærlighed, gik paa Frierfærd med et stort, luerødt Hjerte paa sin sorte Frakke. Og det var ham, som de grove Ølbasser, ovre paa Øen i Stadsgraven, hvorom Gondoler med unge Elskende sejlede, forsøgte at overdøve, naar de faldt i paa Omkvædet af Sangerindeknejpernes Viser.«

En sådan stilopvisning havde nok været en bedre sag værdig. Men som skildring af, hvordan en hærgende epidemi gør døden allestedsnærværende, forekommer det citerede stykke såmænd ganske på sin plads. I sommeren 1853 døde som sagt mere end fire tusind, heriblandt maleren C. W. Eckersberg og militærlæge Anton Bergh, far til den senere hospitalsleder Rudolph Bergh.

I forlængelse af epidemien tog man vigtige initiativer til at forbedre hovedstadens boligforhold, blandt andet gennem opførelsen af Lægeforeningens Boliger på Østerbro. Det er derfor, ordet »Koleraåret« har eller havde en både forurolig-gende og lettere opmuntrende klang.

En aften i 221B Baker Street

Af John H. Watson M.D. (Information 7. november 1953*)*

En mørk novemberaften i 1953 sad Holmes og jeg i vor fælles dagligstue i 221 B Baker Street. Jeg havde haft adskillige sygebesøg i dagens løb, og paa min vej hjem gennem Charing Cross Road var jeg standset op foran en boghandel for at købe en bog til at fordrive tiden med om aftenen. Min ven havde nylig afsluttet en sag, som hidtil havde stillet store krav til hans fysik, og han havde nu en af disse perioder, hvor han intet foretog sig ud over at ligge paa sofaen eller sidde sløvt i en stol uden vilje eller evne til at deltage i en samtale.

Mens jeg søgte efter en bog af et passende omfang, fangedes mit øje af titlen: »En Aften i Kolera-Aaret«. Siden jeg selv var offer for en ondartet tropesygdom, har jeg omfattet disse sygdomme med særlig interesse og har uden at rose mig selv en ret betydelig viden om dem, ikke mindst om de store epidemier, som med udgangspunkt i Orienten fra tid til anden har hærget vor verdensdel. Jeg gik ud fra, at jeg her stod overfor en skildring af forholdene under den store epidemi i 1853 og købte derfor bogen for at benytte den som aftenlekture.

Jeg havde just afsluttet læsningen af bogen – som forøvrigt havde været noget af en skuffelse for mig, da den intet indeholdt vedrørende koleraen i 1853, som ikke i forvejen var mig bekendt – da det pludselig ringede paa døren. Jeg hørte mrs. Hudson lukke op, og et øjeblik efter stod inspektør Lestrade fra Scotland Yard i stuen.

– Hvad skylder vi æren af Deres sene besøg? spurgte Holmes.

– Mr. Holmes, begyndte Lestrade, De har jo, som De ved, nogle gange i fortiden været til god nytte for politiet – hvilket politiet er Dem overordentlig taknemmelig for – og De vil sikkert tilgive, at jeg endnu en gang ulejliger Dem med en sag, som sandt at sige har voldt politiet adskilligt hovedbrud.

Lestrade gjorde en kort pause, men da Holmes ikke gjorde mine til at sige noget, fortsatte han:

– Det drejer sig om en højst ejendommelig sag, der ikke har haft noget fortilfælde, saa langt Scotland Yards erindring rækker. En af vore mest berømte kvindelige forfattere, der ved tidligere lejligheder har ladet sine bøger udkomme under fingeret navn, har anmodet om politiets assistance i anledning af, at der lige er publiceret en bog, om hvilken der er udspredt det rygte, at den er forfattet af hende. Hendes optræden er navnlig blevet forstaaelig, efter at det er blevet oplyst, at en af de noveller, bogen indeholder, nærmest maa siges at være afskrevet efter en anden forfatter.

Ved disse ord spidsede jeg øren. – Undskyld, indskød jeg, hvad hedder den bog?

»En Aften i Kolera-Aaret«, svarede Lestrade, nærmest henvendt til Holmes.

– Hentyder De til, at skildringen af koleraen paa sine steder er næsten ordret overtaget af forfatteren Vilhelm Bergsøes nylig udkomne erindringer og fra hans novellecyklus »Fra Piazza del Popolo«, og at forfatteren tillige har gjort flittig brug af den pseudonyme forfatter Carl Bernhards erindringer, som udkom for en halv snes aar siden? spurgte jeg.

– Nej, det er nu ikke de forfattere, som har været nævnt, svarede Lestrade, men hvis De har ret i Deres oplysning, er det klart, at sagen stiller sig endnu alvorligere end antaget. Det er naturligvis højst ubehageligt for en forfatter af anmelderindens kvalitet at erfare, at hendes navn knyttes til et produkt, som kyndige folk stempler som delvis plagiat; men vi har ikke meget at gaa efter, og om sagen overhovedet egner sig til politimæssig behandling, er et helt andet spørgsmaal. De forstaar imidlertid, at naar den nu engang er overgaaet til politiet, maa den første opgave være at finde ud af, hvem der er forfatteren, og i saa henseende staar vi nærmest paa bar bund.

– Har De da ikke søgt særlig literaturkyndig bistand? spurgte Holmes.

Lestrade rystede overbærende paa hovedet: – Selvfølgelig er alt gjort i den retning, som gøres kunde, men de lærde professorer og magistre er komplet uenige i dette som i saa mange andre spørgsmaal. Adskillige personer har været udlagt som forfatteren, men de paagældende har alle benægtet offentligt at have haft noget at gøre med bogen, og ærligt talt forekommer beviserne imod dem ogsaa temmelig luftige. – Jeg bør maaske tilføje, at vi ikke kan lade den den mulighed ude af betragtning, at vi staar overfor en mystifikation. – Anmelderen har tidligere med stor nidkærhed hævdet en forfatters ret til at skrive under et pseudonym, og politianmeldelsen kan være indgivet for at afværge, at hendes navn skulde blive knyttet til bogen. Der er saa faa forfattere, som i vore dage skriver under fingeret navn, at hun under alle omstændigheder vilde blive udpeget som forfatter af bogen. Jeg behøver imidlertid ikke at fortælle Dem, mr. Holmes, hvor alvorligt sagen i saa tilfælde stiller sig. Falsk anmeldelse til politiet er en forbrydelse, som loven med rette straffer strengt.

– Hvilke spor har De hidtil forfulgt? spurgte Holmes.

– Man har forsøgt at om-

stillle bogstaverne i det fingerede forfatternavn og i et af de i bogen forekommende personnavne og er derved kommet til det resultat, at forfatteren skulde være en kendt professor; men denne har energisk protesteret herimod. Andre har udpeget en forfatter, hvis navn med lidt god vilje kan bringes til at rime paa det fingerede navn. Alle er imidlertid enige om, at forfatteren maa søges inden for literære kredse, og at den foreliggende bog ikke kan være hans første arbejde. En person har – ligeledes under det fingerede navn – meddelt offentligheden, at en bestemt novelle af anmelderinden skulde indeholde et bidrag til gaadens løsning, og at den kyndige læser vilde kunne finde hans vandmærke adskillige steder i bogen, naar han holder den op for lyset. De forstaar imidlertid, at vi ikke har nogen som helst sikkerhed for, at den person, som har udsendt denne meddelelse, er identisk med forfatteren, og iøvrigt bliver man lige klog af at læse den omtalte novelle.

– Men hvad med de saakaldte vandmærker? spurgte Holmes.

Lestrade halede et eksemplar af bogen frem, der var flittigt indstreget med rødt og blaat, samt flere hundrede kartotekskort og placerede dem paa bordet. – Her ser De bogen, sagde han, med alle de citater indstreget, som har kunnet identificeres af de sagkyndige. Hvert af disse citater er udskrevet paa sit kort, og kortene er ordnet side for side i bogen.

Holmes slog tilfældigt ned paa et kort, der i hjørnet var mærket side 25. Det indeholdt en verslinie, om hvilken det var oplyst, at den hidhørte fra Odysseens 2. sang, men at citatet var galt, idet der i originalen stod »saaler« og ikke »sandaler«. De følgende sedler vedrørende samme side indeholdt citater fra Odysseens 9. sang, Shakespeares »Hamlet«, Johannesevangeliet og Grundtvig. Derefter fulgte en forfatter ved navn Nis Petersen og forskellige andre, af hvilke adskillige var mig ubekendte.

– Det har ikke været noget ringe arbejde, sagde Holmes smilende. – Det er dog vel ikke Deres mening, Lestrade, at alle disse afdøde digteres aander har forenet sig om at skrive denne bog?

Lestrade saa misbilligende paa ham: – Jeg haaber, at De forstaar, at dette er en meget alvorlig sag, og at jeg finder Deres spøg temmelig upassende. Det er politiet meget magtpaaliggende at trænge til bunds i denne sag. Offentligheden har allerede i alt for stor udstrækning beskæftiget sig med den, og politiet har været genstand for utidig kritik, fordi den ikke allerede er opklaret.

Holmes' dystre munterhed lod mig forstaa, at hans hidtidige apathi var ved at forsvinde, og at hjulene paany var i bevægelse.

– Nuvel, Lestrade, sagde han, jeg skal gøre, hvad der staar i min magt. Ganske vist ligner denne sag ikke nogen af dem, jeg tidligere har beskæftiget mig med; men til alt held har jeg min ven dr. Watson, som sikkert endnu engang vil kunne være mig til værdifuld hjælp.

Holmes' ord fik mig næsten til at rødme af stolthed; men jeg kan ikke nægte, at den tanke, at han skulde være i stand til at hjælpe Lestrade ud af hans vanskeligheder, forekom mig næsten absurd. Som jeg andetsteds har omtalt, var Holmes' ukendskab til skønliteratur – og overhovedet til al literatur, som ikke berørte de problemer, hvormed han i reglen beskæftigede sig – nærmest grænseløs, og hvad mig selv angik, havde min livsgerning aldrig levnet mig tilstrækkelig tid til i større omfang at beskæftige mig med skønlitteraturen. Jeg imødesaa derfor resultatet af vore fælles anstrengelser med nogen uro.

Lestrade trak sig tilbage, idet han paa bordet efterlod corpos delicti, kartoteket samt forskellige bøger, som efter politiets mening maaske kunde bidrage til at lette Holmes opgaven.

Holmes stoppede sine piber, satte sig i sin lænestol, og i tre timer hørte jeg ikke en lyd fra ham, bortset fra naar han vendte bladene i forskellige af de bøger, Lestrade havde efterladt, eller han rejste sig for at stoppe en pibe. En enkelt gang gik han hen til boghylden og tog en bog ned og fordybede sig i den.

Da klokken var 12, rejste han sig pludselig og sagde henvendt til mig: – Ja, min kære Watson, saa kan vi vist holde op for i aften. Det vil sikkert glæde Lestrade at høre, at hans problem lod sig løse i løbet af saa kort tid; men for mit vedkommende begynder altsaa den utaalelige lediggang paany ved daggry.

– De mener ikke, at De allerede har løst problemet?

– Mon ikke, svarede Holmes.

– Er det anmelderinden, som har skrevet bogen?

– Det er udelukket, Watson. De fejl, forfatteren begaar i anvendelsen af titler og lignende, er saa himmelraabende, at enhver, der har blot et overfladisk kendskab til disse ting, vil kunne finde dem. Tror De virkelig, at et menneske, der som anmelderinden ved sin afstamning og sit ægteskab tilhører titel- og fødselsaristokratiet, skulde gøre sig skyldig i saadanne fejl og f. eks. være uvidende om, hvornaar ladytitlen anvendes i forbindelse med fornavn, og hvornaar den knyttes til efternavnet, eller tale om rang*klassen*, naar alle ved, at der er ni rangklasser. Det vilde heller aldrig falde hende ind at betegne en frøken Treschouw som baronesse, og skulde hun have gjort det for at lede paa vildspor, vilde hun i hvert fald ikke have glemt det nogle sider længere fremme og derefter i resten af bogen kalde hende comtesse. Overhovedet tror jeg, at den mulighed, at hun skulde have benyttet sig af den slags tricks for at bevare sin pseudonymitet, er saa fjerntliggende, at den kan lades ude af betragtning.

– Men hvad med det fingerede navn? spurgte jeg.

– Det betyder intet, Watson. Glem ikke, at vi her staar over for en forfatter, der er saa dreven, at han ikke vilde udlevere sig til alverden ved at vælge et navn, som uden videre lod sig afsløre. Hvis man ulejligede sig dermed, kan man med udbytte stille om paa bogstaverne i det fingerede navn og paa den maade udfinde de forskellige navne, anmelderinden i tidens løb har benyttet som forfatternavn – selv om det maa indrømmes, at man hist og her maa snyde

lidt. Vil man være dybsindig, kan man heri indlægge en vis symbolik. Det er imidlertid ved ganske andre ting han røber sig.

Enhver vil saaledes kunne se, at forfatteren til trods for de mange citater, som forekommer paa originalsproget i bogen, i virkeligheden har yderst overfladiske sprogkundskaber. Han satiriserer over, at godsejerinde – for øvrigt en ejendommelig titel i 1853 – van der Hooglant ikke forstaar latin; men den skikkelse, hvori hans egne latinske citater fremtræder, viser klart, at hans eget kendskab til dette sprog er yderst mangfoldigt, og det stiller sig ikke meget anderledes m. h. t. citaterne fra de levende sprog. Filolog er han i hvert fald ikke, og en historiker vilde være klar over, at der ikke fandtes jesuiter i 1810, ligesom han vilde vide, at Philip III ikke døde af forbrænding, men af kulilteforgiftning. At palæet i Bredgade var arveprins Ferdinands og ikke hans gemalindes, og at arveprinsen først døde i 1863, hører ogsaa til almindelig historisk viden, og en historiker vilde ikke falde paa at kalde arveprinsessens berømte kammerjomfru Euphrosyne, naar hun i datiden var kendt under navnet »Mejer«. En theolog vilde aldrig gøre sig skyldig i den fejl at betegne den hellige Thomas som Thomas *Aquino*; men det maa iøvrigt indrømmes, at bogen indeholder saa mange godt skjulte bibelcitater, at man med nogen grund kunde fristes til at udlægge en theolog som faderen. En jurist vilde ikke have tilsvarende taagede forestillinger om ordningen af retsplejen i Italien i begyndelsen af det 19. aarhundrede som forfatteren. Kort sagt, kredsen af mulige forfattere indsnævres meget betydeligt, og mistanken samler sig mere og mere om en mand, der er kendt som forfatter af en række historiske romaner, og i hvis hidtidige produktion man finder tilsvarende fejl i hobetal, ligesom han ekscellerer i anvendelse af skjulte citater. At vedkommende forfatter tidligere med held har forsøgt sig som imitator, bestyrker unægtelig mistanken, ligesom man baade i »En Aften i Kolera-Aaret« og i hans tidligere bøger finder ejendommelige sproglige nydannelser, som han øjensynlig har forelsket sig i, for eksempel ordet *bestalter* anvendt som substantiv. At nogle af navnene i den foreliggende bog ogsaa forekommer i de tidligere arbejder, tillægger jeg mindre betydning. Et enkelt navn er jo ogsaa hentet fra en af anmelderindens noveller.

– Ja, sagde jeg, men der bestaar dog stadig den mulighed, at forfatteren af »En Aften i Kolera-Aaret« har imiteret ikke blot anmelderindens literære form, men ogsaa den forfatter, som De udlægger som ophavsmand til bogen. Med andre ord, det kan jo tænkes, at der ikke er to, men tre mulige forfattere, ja, strengt taget er det jo ikke udelukket, at bogen er blevet til ved et samarbejde mellem en hel gruppe forfattere.

– Hvad den sidste indvending angaar, svarede Holmes, vil jeg nu betragte dens rigtighed som udelukket. Det forekommer mig netop karakteristisk for bogen, at den helt igennem bærer præg af at være skrevet af en og samme pen. Det er netop dens svaghed i mine øjne, at der i virkeligheden ikke er nogen som helst forskel i udtryksmaaden og tankegangen hos de forskellige personer, uagtet de tilhører meget forskellige kredse i samfundet. Det forekommer højst usandsynligt, at et saadant resultat skulde fremkomme ved et samarbejde mellem flere forfattere. Man maatte vente, at de enkelte forfatteres individualitet vilde røbe sig paa den ene eller anden maade. Jeg mener derfor, at vi ganske kan se bort fra muligheden af et saadant team-work. Men iøvrigt eliminerede De selv det ubekendte i ligningen ved Deres bemærkning til Lestrade. De ser, jeg fik ret, da jeg over for ham fremhævede værdien af Deres bistand.

– Undskyld, sagde jeg, jeg tror ikke, at jeg rigtig forstaar Dem.

– Kære Watson, sagde Holmes smilende, De ved, at naar man i gamle dage oprettede en fragtkontrakt, udfærdigede man den i to eksemplarer. Det ene af dem klippede man over, idet man lod saksen følge en uregelmæssig linie, man i forvejen havde tegnet tværs over papiret. Den ene del af papiret beholdt rederen, den anden fik ejeren af godset. Derfor taler man endnu om »Charter-party«: det delte dokument. De nævnede Carl Bernhards erindringer over for Lestrade, og jeg har haft fornøjelsen af at laane dem fra Deres boghylde i aftenens løb. De udgør charter-party'et i denne sag. Ved læsningen konstaterede jeg ligesom De, at forfatteren af »En Aften i Kolera-Aaret« temmelig skamløst har udnyttet de mange fine pointer, de indeholder. Men der var en enkelt, jeg savnede, uagtet det maatte have været en uovervindelig fristelse for forfatteren at gøre brug af den. Jeg sigter til historien om ministerpræsidenten baron Schubarth, som ved foræringer til højre og venstre søgte at skaffe sig kvindegunst i en temmelig fremrykket alder og derfor gik under navnet *Presidentskibet*. Naar en saadan lækkerbisken ikke er blevet benyttet af forfatteren, kan forklaringen kun være een: Han har tidligere gjort brug af den! Spørgsmaalet var da blot hvor, og en hastig gennembladning af en af forfatterens tidligere bøger gav svaret, kun at historien ikke fortaltes om baron Schubarth, men om etatsraad Kiøge. Tror De ikke, at en jury vilde bøje sig for dette bevis?

(Ill.: Karl Tornby, Henry Lauritzen, Valdemar Setoft) En nylig analyse af teksten har vist at sandalcitatet ikke stod på side 25, men på side 27. Så enten har Watson noteret det forkerte tal, eller Holmes har husket forkert. (*red.*)

Elling, Kelvin og la Cour

Af Svend Ranild

Mysteriet om "Alexis Hareng"s identitet fyldte meget i de danske medier sidst i 1953. Ikke mindst i avisen *Information*, som bragte omkring 25 større og mindre indslag om sagen. Efter en intens opvarmning med ni artikler og kommentarer i dagene 28., 29. og 30. oktober var den foreløbige kulmination chefredaktør Børge Outzes leder, "Hareng-jagten," på forsiden den 31. oktober, hvor han elegant og belæst belyste postyret og konkluderede med denne opsang: "Men i løbet af nogle dage bliver man nødt til at bestemme sig til enten at sætte fuld pres paa Hareng-jagten og faa den overstaaet, eller også at akceptere, at gaaden var for kunstig."

Den 9. november, to dage efter den watsonske beretning om Holmes' opklaring af mysteriet (som blev annonceret på forsiden!), smed avisen sin trumf på morgenbordet med reportagen om den litterære jury som den selv havde nedsat, og som udpegede Kelvin Lindemann som den skyldige.

Tolv dage tidligere var Christian Elling i dagbladet *Politiken* blevet udpeget som manden der var Hareng. Elling havde harmfuldt afvist beskyldningen. Nu havde *Information* inviteret ham til at blive medlem af juryen, men Elling havde "bedt sig fritaget for at efterkomme det borgerlige ombud om at tage sæde i juryen" og havde tilføjet: "Jeg synes, man vilde finde et for sagen passende afstemt forum, hvis man bad medlemmer af Sherlock Holmes-klubben tage stilling til Holmes' bevisrække."

Hvor fik Elling den ide fra? Og hvem var han egentlig? Det var ikke et spørgsmål man ville stille i Danmark i 1953. Dr. phil. Christian Thorvald Elling (1901-1974) var et meget kendt navn her: professor, kunsthistoriker og arkitekturforsker, forfatter til en række bøger som krævede mange hænder hvis de skulle tælles på fingrene, aktiv i en mængde kulturelle selskaber, som han ofte var formand eller bestyrelsesmedlem i, medstifter af Det Danske Akademi i 1960, ven med et væld af kulturpersonligheder, bl.a. Karen Blixen!

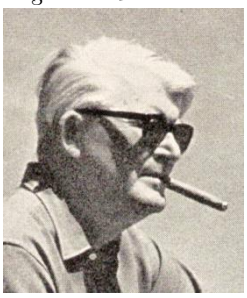

Før jeg blev opmærksom på Hareng-historien, kendte jeg kun Elling fra bogen *Mellemakter*, der blev udgivet i 1961 som en 60-års-fødselsdagsgave til ham og indeholdt 12 essays han havde skrevet hen ad vejen. Den indledtes med en *tabula gratulatoria*, en liste med 185 kendte personer som ønskede Elling tillykke – blandt dem naturligvis Karen Blixen.

Når denne fine bog står på en af mine boghylder, skyldes det at en af teksterne i den har titlen "Baker Street 221 B". Den er et genoptryk af en kronik i *Politiken* 7. april 1946 som handlede om det der blev beskrevet under titlen: "Ud fra den Opfattelse, at Luftkasteller, Korthuse og opdigtede Boliger ogsaa tilhører Arkitekturhistorien, har Professor, Dr. phil. Christian Elling søgt at rekonstruere Sherlock Holmes' Stue, et af de berømteste Interiører i den nyere europæiske Litteratur." ("Opdigtet"!? Man hæver rystet øjenbrynene. Men Elling slap afsted med det).

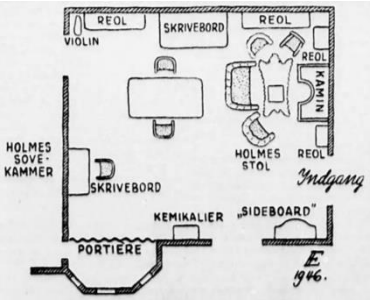

Hans kronik vakte særlig interesse hos visse læsere, og en af dem, landsretssagfører Jørgen Cold (1899-1986), imødegik begavet og engageret en række af Ellings indretningsarkitektoniske deduktioner i et manuskript som først blev offentliggjort i 1997, i Bjarne Nielsens udgivelse *Sherlock Holmes Selskabet i København. Dansk BSI-Historie I.*

Thi det var netop dette selskab som fødtes af denne interessekim. Elling og Cold begyndte at kommunikere og kastede snart nettet ud over en udvalgt række gode danske mænd med gode stillinger, som modtog denne lokkende meddelelse: "Der planlægges oprettelsen af et 'Selskab til Fremme af Sherlock Holmes-Forskningen i Danmark.' Skulde et saadant blive etableret, haaber jeg at De, Hr. Xxx, vil lade Dem indvælge i samme."

Selskabet blev stiftet 6. december 1946 af en nøje udvalgt medlemsflok på 9 herrer. Elling og Cold naturligvis, og blandt de øvrige huskes i dag særligt professor C.A. Bodelsen (1894-1978; Anders B.s far, som bl.a. havde skrevet en præsentation af "Conan Doyle og Sherlock Holmes" i Gyldendals fem-binds-udvalg af Holmes-historier fra 1944).

Og ikke mindst Robert Storm Petersen (1882-1949), som ikke behøver nærmere introduktion her. (Ellers vil dr. Phil. Palle Schantz Lauridsens bog *Storm og Sherlock* fra 2018 være nyttig). Konspiratorerne Elling og Cold havde udvalgt ham til galionsfigur for klubben med titlen "Præsident", og det blev han. Og det han ved at være, også efter sin alt for tidlige død 6. marts 1949. Det kræver nok en forklaring. Den er der ikke plads til her.

Selskabet fik hurtigt flere medlemmer, men ikke så mange at vedtægternes §3 blev overtrådt: "Antallet af Medlemmer maa ikke overstige 12." (Ligesom disciplene?)

I slutningen af 1949 udgav arkivar Agner Damgaard Henriksen (1896-1974), blandt venner og alle andre kaldet "A.D.", sin lille, fine bog *221 B Baker Street. Sherlock Holmes' Privatliv*, den første danske bog viet til udforskningen af Mesteren. Henriksen kunne med en vis ret have ment at han herefter måtte være selvskreven til et medlemskab af Selskabet. Men han havde ikke taget højde for §4: "Nye Medlemmer skal proponeres af et af Selskabets Medlemmer. Der hersker absolut Vetoret." Den 19. april 1950 holdt Selskabet møde, med en dagsorden som bl.a. indeholdt dette punkt: "Forslag om nyt Medlem (Veto er nedlagt mod Forfatteren A.D. Henriksen".

Det er næppe utænkeligt at Selskabets medlemmer ikke mente at en arkivar i en sygekasse levede op til den krævede – men uudtalte - standard hvad angik borgerlig anseelse. Det har måske heller ikke været ukendt for dem at A.D. kunne være stridbar og ikke altid særlig gemytlig at være i selskab med. Og A.D.s fortid som meget aktiv kommunist, endda

engageret i stiftelsen af DKP i 1919, kan meget vel have vejet på den forkerte vægtskål. Den fortid var heller ikke ukendt. I et interview med ham i *Information*, 14. februar 1953, introduceredes han som "den gamle socialist og arbejderdigter".

Interviewet handlede om aktiviteterne i *Sherlock Holmes Klubben i Danmark.*, hvor A.D. var generalsekretær. Hverken præsident eller vicepræsident. Det havde han folk til: Verner Seemann (1889-1968) og Iver Gudme (1893-1965), oversættere af Holmes-udgaver fra henholdsvis Martins Forlag og Gyldendal. Altså *Klubben*, ikke *Selskabet*. For den 5. december 1950, fire år efter Selskabets stiftelse, stiftede A.D. Klubben sammen med fire andre mænd (!) som han havde kontaktet med dette for øje. Vores klub. Som hurtigt voksede i et omfang som Selskabet jo havde afskåret sig selv fra. Mindre end en måned efter stiftelsen havde Klubben 16 medlemmer (som alle var mænd).

Journalisten bag interviewet med A.D. var Christian Bernhardsen (1923-89), som brugte signaturen "Bris" og var avisens faste mand til at tage sig af litterære interviews. Den usignerede artikel den 9. november om den litterære jury skyldtes sandsynligvis også ham.

Når Christian Elling ifølge denne artikel foreslog at Sherlock Holmes *Klubben* skulle tage stilling til Holmes beviser mod Kelvin Lindemann, er det ganske givet et fejlcitat. Han må have talt om *Selskabet*. Og hvis Bris var den ansvarlige for fejlen, må det have været fordi Klubben, repræsenteret ved A.D., havde været fysisk tæt på ham og derfor nemmere at kalde frem i hukommelsen.

Selvfølgelig var det Selskabet som Elling bragte på banen i den sammenhæng. Under overskriften "Cognac, Lindemann og prof. Elling" afsluttede *Information* den 14. december 1953 sin dækning af Harengsagen med denne notits:

"Som venteligt maatte Sherlock Holmes-selskabet interessere sig for Holmes' seneste kriminalistiske indsats, afsløringen af Alexis Harengs identitet med Kelvin Lindemann. Det var derfor naturligt, at selskabets 2. vicepræsident, professor Chr. Elling, ved et julemøde forleden, hvor samtlige 11 medlemmer var tilstede, redegjorde for sagen. Han fremkom med den nye oplysning, at han forleden havde modtaget en flaske god cognac fra Hareng."

Hvordan reagerede historiens hovedperson, forfatteren Kelvin Lindemann (1911-2004), på beskyldningen om at det var ham der var "Alexis Hareng"? Med fornærmet afvisning. "Jeg nægter mig skyldig," udtalte han på samme side i *Information* hvor historien om den litterære jury stod at læse. Og han uddybede sin afvisning med en meget overraskende sammenligning:

"Omkring aarhundredskiftet verserede i London den berømte Oscar Slater sag. Slater blev dømt for mordet paa en letlevende kvinde, og det vægtigste bevis mod manden var en rød vest, som blev fundet i kvindens værelse. Slater blev dømt, men Conan Doyle fik genoptaget sagen, og han beviste bl. a., at den røde vest slet ikke tilhørte Oscar Slater, saaledes som politiet havde ment. Doyle fik ham frikendt igen. Man beviser min forbindelse med Hareng ved at fastslaa, at mine historiske romaner vrimler med historiske fejl, og det gør »En Aften i Kolera-Aaret« ogsaa. Men sandheden er, at mine bøger er historisk korrekte – det er den røde vest om igen."

Efter nogle flere argumenter afsluttede Lindemann sin forsvarstale således: "Samtidig min kompliment til Tage la Cour for hans glimrende anonyme artikel i »Information« i lørdags. Han udgiver jo snart en Conan Doyle-bog hos Carit Andersen." Den anonyme artikel var "Watsons" novelle "En aften i Baker Street 221 B". Og bogen var *Mord i Gaslys*, en antologi af klassiske kriminoveller, hvor Doyles bidrag var bravournummeret "Det brogede baand".

Den udkom i begyndelsen af december 1953, stadig i hundredåret for kolerapidemien. Og juledag sendte Statsradiofonien hørespillet *Den blaa Karfunkel* med Ebbe Rode som Holmes og Keld Markuslund som Watson. Omskrivningen af novellen til radiodramatik var Tage la Cours værk! I 1980 udgav han sin dramatekst som en smuk julebog.

Det kunne ikke betvivles at krimieksperten Tage la Cour (1915-93) nærede en mere end overfladisk interesse for Sherlock Holmes. I 1951 var han blevet optaget i Sherlock Holmes Klubben som medlem nr. 17 – det første nye medlem efter stiftelsen. Optagelsen var motiveret af at hans smukke bibliofile bog *Ex Bibliotheca Holmesiana* år kunne beskues på Sherlock Holmes-udstillingen i London i anledning af Festival of Britain i 1951. Den var hans første markante bidrag til Holmes-dyrkelsen og er i dag et eftertragtet samlerobjekt. I tiden indtil Alexis Hareng-sagen fyldte i medierne, frembragte han derefter en smuk håndfuld trykte produkter som ærede Holmes. Og listen over hans senere sherlockske meriter kan udvides i det uoverskuelige.

Men havde la Cour en litterær interesse og indsigt som rakte uden for Holmes-universet, så det ville være sandsynligt at han kunne observere de subtile detaljer der fremlægges som indicier på Kelvins skyld i "Watsons" novelle? Ja, det havde han. Hans skribent- og udgivelsespraksis smurte sig i årenes løb hen over et bredt litterært spektrum selv om det var kriminallitteraturen der var hans hjertebarn.

Med andre ord *kunne* Tage la Cour meget vel have været den pseudonyme forfatter af den artikel som den litterære jury tog udgangspunkt i. Men havde Kelvin noget belæg for at udpege Tage la Cour som den skribent der havde gemt sig bag navnet Watson? Var hans beskyldning blot et gæt i det blå? Eller havde han beviser? Vidste han besked?

Tre årtier efter postyret omkring Kelvin Lindemanns litterære *practical joke* bragte han selv historien på banen igen i anledning af en nyudgivelse af sin famøse roman. Det gjorde han i en artikel i *Aktuelt* 29. juni 1986 med titlen "Jeg skrev det bedste Blixen har skrevet". I 1956 havde han i et tv-interview for første gang indrømmet at det *var* ham der havde skrevet bogen, og nu afslørede han noget mere:

"Meget kort fortalt er bogens historie denne: Bogen lå i kladde, da jeg en aften med litterære venner diskuterede en novelle, en Blixen-parodi, som Poul Sørensen ('Poeten') havde skrevet i en novelle-antologi, han redigerede. Blixen havde nægtet at deltage, og Poeten havde så sagt: Så skriver jeg sgu selv en Isak Dinesen. Den kom i bogen under et pseudonym, som Blixen meget vel kunne have brugt, men jeg syntes ikke, Poul var sluppet godt fra opgaven. Så sagde Tage la Cour: Kan du gøre det bedre, så skal jeg finde en

(forts. på s. 34)

Sherlock Holmes og offermytologi
Frem og tilbage på det ene kontinent*

Af Samuel Skov Lambek
Af "M.S." Langtvæk

I Danmark er der ikke mange spor at opstøve af Holmes eller Doyle. Således vides med sikkerhed, at Agenten besøgte København to gange: først i 1911 til sin lillebrors bryllup (FORDI DET HAR STÅET AT LÆSE I PAPIRBLADET *SHERLOCKIANA* 2016:4); og siden i 1929 på sin sidste europæiske spiritisttur, hvor han overnattede på d'Angleterre og blev syg, holdt foredrag i Idrætshuset og Odd Fellow Palæet, og så den sidste stumfilmatisering af *Der Hund* i Metropol Biograf (SHERLOCKIANA 2019:1). Herforinden havde han som ganske ung nok også lige sejlet forbi en af de engang så norddanske kolonier engang i 1880.

Med mindre grad af sikkerhed mener man, at Detektiven gæstede residensstaden i en ulden sag for én af de flere tronprætendenter til Det skandinaviske Kongehus engang i løbet af 1887; og desuden overnattede han på Marienlyst Badehotel i 1906. Men, hvis man herudover ønsker at finde flere spor af Mesteren, må man selv gøre rejsen udenlands; også selvom det ikke altid er spor af sjov.

Valby

Det startede ikke i New York. Ej heller i Málaga, Toronto eller Nuuk. Det begyndte såmænd hjemme i min egen gode gamle Valbydel, for det var her, jeg blev inspireret: inspireret af at læse indeværende Blad, *Sherlockiana*, og dets lokkende rejsebreve fra medlemmer; inspireret til selv at begive mig ud på kontinenternes vilde vover: og ikke blot en passiv lænestolsrejse – men som rigtig fysisk opdagelsesrejsende ud til et sted for selv at kunne skrive et brev tilbage til dette Blad: med kommentarer til de andre tidligere rejsebreve: om at drage ud på de store, uudforskede kontinenter for at hige og søge efter spor: andre spor af Mesteren, Kronikøren og Den litterære Agent.

Athen

Bo Taos salige farfar, Sophus Michaëlis (1865-1932), skrev i 1913 digtet *Blaaregn*, hvis første linje lyder "Nordens Athen, hvor æstetiske Ugler [...]": her refererer han sjovt nok til sin egen hovedstad, Absalons By og *ikke* den by, der oftest bærer dette tilnavn. Og hvis Mesteren med relativ lethed, således som beskrevet i forrige nummer af Bladet, kunne opspores i både sydspanske turistbyer og diverse nordatlantiske hovedbyer, var det vel ingen sag med netop selve den metropolis, der med sin medicinskvidenskabelige tilgang og sit oplysningsfilosofiske intellekt stod fadder til vor alle sammens rådgivende mesterdetektiv (SOM BL.A. OWEN DUDLEY EDWARDS MENER): nemlig Arthur Conan Doyles og John Heron Watsons fødeby, og altså bedre kendt som Nordens Athen (udtales Edinbrrra)!

Så efter flere års rejserestriktioner skulle den altid langmodige frues & min første udlandstur nu gå i Mesterens fodspor (endnu en gang) i Skotlands hovedstad: restriktionerne lå i graven og vildtet (læs: "easyJet") var på vingerne!

(NOTE: må huske at ansøge Scatmesteren om rejselegat til studietur.)

Hogsmeade

Well; det er ikke, at Edinburgh ikke er stolt af sine store skotske sønner m/k inden for litteraturen: Sir Walter Scott har fået rejst verdens højeste mindesmærke for en forfatter: Scott Monument (287 trin: husk at booke tid først – også i fitnesscentret!); Robert Louis Stevensons arv kan opleves både i diverse kirker (Saint Giles domkirken), museer (Writers' Museum), og selv restauranter (!); og udover de utallige souvenirshops huser hver tredje butik i byen efterhånden et Harry Potter-tema (godt nok er Rowling ikke skotskfødt, men hun skrev trolddrengssagaen i Edinburgh netop inspireret af denne by).

London

Det er blot, at ikke et eneste underordnet biord om Sherlock og sporhundssagaen hører man her! Bare fordi verdens første og største detektiv, hvem alle andre efterfølgende detektivfigurer skylder deres blotte eksistens (på grund eller trods!), tilfældigvis blev bragt til verden af tre skotskfødte fødselslæger (ACD, JB & JHW), skal man jo ikke gå og tro, at det som nogen selvfølge har resulteret i den mindste form for mindestilkendegivelse i dag! Måske har det noget at gøre med, at i al fald den ene af de tre kom ud af en irsk slægt, ikke hurtigt nok kunne forlade Skotland efter studierne, og valgte at placere sin detektiv med samt al hans verdensberømmelse i Det britiske Imperiums og med det hele Den civiliserede Verdens centrum: metropolernes metropol! Og hvis der noget, de skotter ikke så hurtigt glemmer, så er det de englændere.

Osaka

Nuvel; intet mindesmærke for Doyle eller Holmes i Edinburgh; ingen litterære byvandringer, ingen plastic-souvenirs i de utallige souvenirbutikker (og dem er der ellers nogle stykker af – tag mit ord for det!). Således lykkedes det mig kun at opspore ét enkelt stykke holmesmemorabilia: men da det drejer sig om en grim plastictegnebog i en serie med litterære temaer produceret på det japanske kontinent (Holmes siges at være stor dér!), skal den forbigås i passende skriftlig tavshed her.

Pikardiet

Den tidligere læser af Bladet vil nok ikke kunne erindre den tidligere beskrivelse af min søgen efter Doyles fødehjem på Picardy Place: dels fordi hjemmet blev revet ned i 1969, og dels fordi beskrivelsen stammer helt tilbage fra *Sherlockiana* 2014:2-3. Men nok mest af alt fordi artiklen konkluderer, at absolut intet skete!

Men således med gammel viden på nye floskler vil samme læser kunne generindre, hvordan en upåagtet, større-end-legemsstor Sherlock Holmes-statue (på 2m høj granitsokkel!) først havde glimret ved sit årelange fravær; så omsider i 1991 var blevet kreeret og opsat, for dernæst straks at blive flyttet og gemt – og glemt! – da der skulle gøres plads til

*Som annonceret på forsiden skulle den unge Lambeks udforskningsartikel have været at finde på dette sted. Bladet var færdigt og parat til distribution da den ældre Lambek indsendte det feriebrev som i hast er blevet indsat i stedet uden andre ændringer i bladet. På grund af brevets aktuelle karakter skønnede redaktionen at det dårligt tålte en senere offentliggørelse. Den oprindelige artikel bringes i et kommende nummer. (*Red.*)

en rundkørsel; hvorefter bystyret vist senere mente, den muligvis var dukket op igen. Men nu er den lille førhen så grønne trekant, der husede statuen, hvor Doyles barndomshjem havde ligget inden alskens byfornyelser, omfartsveje og rundkørsler, endnu en gang ganske og aldeles transformeret til en uskøn blanding af uvirksom byggetomt, moderne reklamesøjle og trafikalt helvedeskaos.

Så Picardy Place, hvor lille Arthur altså først så dagens lys, er nu blot endnu et ganske bemærkelsesuværdigt stop på den edinburghske sporvognslinje: "ST JAMES QUARTER – OMNI CENTRE". Ikke noget stolt mindesmærke for et ellers ret så verdensberømt bysbarn må man konkludere.

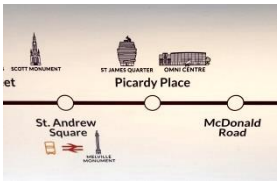

Scottland

Så var der heldigvis bedre held i den gamle bydel, Old Town, hvor de fine, gamle georgianske byhuse på George Square ikke er revet ned (endnu): inden han fik sit monument (og sit sporvognsstop), boede den allestedsnærværende Scott i nr. 25 – og ved siden af kom det for denne rejsende som en stor overraskelse og endnu større glæde at se, hvordan Sir Walter den Stores nabo i nr. 23 sandelig i dag er konverteret til *Chapel of Sir Arthur the Great!*

Så jeg så. Men jeg observerede ikke. Der står jo *Chapel of* St Albert *the Great*, altså et tilbedelsessted for troende af den katolske variant – ikke den conaniske. Meget mystisk. Kælderen benævntes åbenbart nr. 23a, og loftet 23b, og udover disse to etager havde Doylerne fri adgang til hele resten af huset, som de enten lejede af husvennen, dr. Bryan Charles Waller – eller han af dem (KILDERNE VARIERER); men de boede der i al fald samtidig. En falmet metalplade i muren kundgør, at Arthur boede der i 1876-80, da han læste medicin på uni rundt om hjørnet.

For Arthurs stolte, gamle Alma Mater, universitetsbygningen *Old College*, troner (stadig) rundt om hjørnet på gaden South Bridge, og lige overfor finder man (også stadig) de to essentielle steder, studenten måtte ty til for sin åndelige og kødelige næring: boghandleren *James Thin* (nu *Blackwells*) og vandhullet *Rutherfords Pub* (nu *Hispaniola*) (ALLEREDE UBØNHØRLIGT UDFØRLIGT BESKREVET I *SHERLOCKIANA* 2014:2-3)!

Londonland

En anden sjov detalje – hvilket jo naturligvis forudsætter, at man fandt de andre sjove – er i øvrigt, at lige lidt nordvest for Doyles barndomshjem på George Square ligger en række andre gader, der ikke bærer anden conanisk relevans end selve deres navn: alle noget med Lauriston [IKKE AT FORVEKSLE MED LAURIDSEN]. Der findes således både den lange *Lauriston Place*, en mindre do. *Terrace* ... og sandelig også en *Lauriston Gardens!*

Visse forskere (BL.A. CHARLES HIGHAM: *THE ADVENTURES OF CONAN DOYLE*, 1976), mener, at "Lauriston Gardens" i STUD var et aldeles fiktivt greb i luften, som ikke fandtes på noget bykort over London; men der er tit bevæggrunde baseret på virkelighedens verden og fortidens erindring hos ACD. For at komme fra hjemmet til katolsk messe på Lauriston Place, måtte unge Arthur efter sigende (SIGER PETER COSTELLO: *THE REAL WORLD OF SHERLOCK HOLMES*, 1991) gå nordpå ad den mindre gade, Lauriston Gardens. Og når man så tager hans senere studenteroprør mod selvsamme tro i betragtning, giver det meget god mening, at Doyle måske ubevidst? valgte netop denne adresse til den første mordsag i sin første kriminalroman!

Således var det en interessant oplevelse, at man åbenbart ikke bare sådan lige kan gå ind i hvilkensomhelst pub i dette Nordathen og falde over Mesterens kontrafej lige som under mere sydlandske himmelstrøg! Så ingen flotte feriefotos mærket af Holmes her; men en række gamle vejskilte kunne det da blive til i denne omgang.

Canada

Et andet rejsebrev i *Sherlockiana* 2018:4 beskriver, hvordan det lykkedes et andet af Sherlock Holmes Klubbens mindre anonyme bestyrelsesmedlemmer at rejse til Henry Baskervilles fødeland for dér på Toronto Library at besigtige, berøre, og endda befotografere én af de få hellige graler, vi sherlockianere nok hører og læser om (men som vi alt for sjældent har mulighed for at verificere ved selvsyn) – nok med den primære bagtanke at kunne vigte sig med det her i Bladet. Denne gral var nok ét af de tre eneste eksemplarer af denne sjældenhed uden for det velassorterede, nordamerikanske kontinent: den første SH-udgivelse i dens oprindelige førsteudgave: i ét af de få eksisterende rigtige, ægte, originaleksemplarer af *Beetons Christmas Annual* fra 1887, som stadig findes i verden i dag! Med den farverige originalforside og alting!

Men de fleste af disse hellige graler, der ikke er velbevaret under lås og slå i privatejede samlinger, befinder sig i nordamerikanske universitetsbiblioteker, og derfor ikke sådan lige til at komme forbi og se. Troede jeg! For nu viser det sig sandelig, at endnu ét af de sjældne julehæfter faktisk ligger ganske og aldeles frit og offentligt tilgængeligt på et (sålænge det varer) nordbritisk nationalbibliotek! Førsteudgaven af STUD kan nemlig nemt lånes og læses; man kan let få oprettet et lånerkort; og hvis man ligefrem siger, man er særligt sherlockiansk interesseret, kan man ovenikøbet få sat en lille Rød Cirkel på kortet! (Underbibliotekaren siger godt nok, den signalerer *"first-time user"*, men vi ved heldigvis bedre ...) Så efter al min tid brugt på at spore skilte på min vej skiftede jeg spor:

Thi det er således uden en vis spænding, at jeg en dag midt i juli 2023 bevæger mig indenfor i den store Art Deco-bygning, der huser "*Leabharlann Nàiseanta na h-Alba*", bedre kendt – for os, der ikke udtaler gælisk – som National

Library of Scotland. For alle de mange andre gange fruen & jeg har besøgt *Dùn Èideann* (udtales stadig Edinbrrra), er jeg i lykkelig uvidenhed gået på denne George IV Bridge uden at skænke det en enkelt tanke, at jeg dér så let som ingenting vil kunne lokalisere en af de hellige graler!

En have i London

For en bedre gennemgang af oplevelsen af fysisk at se, holde og bladre i en original *Beetons* tøver jeg ikke med at henvise netop til føromtalte *Sherlockiana* 2018:4, hvor ovennævnte bestyrelsesmedlem på bedste og mest brillante vis beskriver sine indtryk og sit berigende besøg på Torontos Bibliotek. For måske udgør *min* beskrivelse blasfemi: thi jeg må indrømme, at sagen om Lauriston Gardens-mordet i den originale *1887 Beetons* for mig faktisk udgør lidt af en skuffelse. Endelig er det lykkedes mig at komme i fysisk nærhed af denne sagnomspundne Conangral, og så er der reelt ikke så meget at berette; for uden de farverige reklamesider og den ikoniske forside (naturligvis medindbunden i Monggaard-eksemplaret i Ontario) syner det lille gamle hæfte altså ikke af så meget andet end dét, den er: et lille gammelt hæfte. Der er trykt adskillige faksimiler efterhånden, og de fleste af dem gør et ganske godt stykke arbejde og kan ydermere erhverves af andre end pensionerede it-milliardærer fra det omtalte nordamerikanske kontinent. Dog er det sjovt nu at se den originale førsteomtale af den efterhånden sagnomspundne Lauriston Gardens!

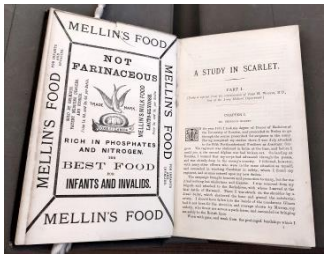

Så til delkonklusion: profeter er således ikke ansete i deres hjembyer; Doyle er ikke anset som rigtig skotte; Holmes selvsagt overhovedet ikke; og trods den blasfemiske biblioteksskuffelse havde boghandlerne Blackwells og Waterstones (Princes Street) dog den obligatoriske hyldemeter med Conanen som lagervare, men ingen andre interessante og relevante bøger fandtes under "SCOTS INTEREST" i de lokale boghandlere. Så ingen indbunden nyerhvervelse til den hjemlige samling kastedes der af sig dér.

Grønland og Færøerne

Der åbenbaredes dog en helt stor bibliofil undtagelse og overraskelse i et lille uafhængigt og uanseligt antikvariat, Armchair Books, som ligger i gaden West Port og som faktisk ser ud, som om det er lukket, indtil man rent faktisk tager i døren. https://www.armchairbooks.co.uk/

Og godt var det, at fruen ikke tog sig i at tage i den dør: for dérbagved fandt jeg en bog, jeg aldrig havde hørt eller læst om, men som viste sig ganske relevant for dette rejsebrev. Nu er min samling nemlig beriget af British Librarys faksimileudgave af Conan Doyles eget omfattende rejsebrev fra sin tid som medicinstuderende skibslæge ombord på hvalfangerskibet *The Hope:* det digre værk *'Dangerous Work': Diary of an Arctic Adventure* – redigeret af Jon Lellenberg & Daniel Stashower i 2012. Det kan nok (heller) ikke huskes, om den engelske biograf, Andrew Lycett, på et intersherlockiansk zoommøde i 2021 var så elskværdig at svare på spørgsmålet, om ACD var gået i land på det grønlandske fastland, da han sejlede forbi i 1880. (DET VAR HAN IKKE.)

Men den Håbefulde rejsebeskrivelse gav dog Doyle inspiration til sin roman *Captain of the Polestar;* og den ikoniske stålharpun i "Sorte Peter" (som vist findes i en anden sjælden nordatlantisk udgave?) skylder sikkert også denne tur sin oprindelse. Denne nyfundne faksimile er ikke nogen stor bibliofil kostbarhed eller sjældenhed; men dog en stor bog, jeg ikke vidste, jeg gerne ville eje i min samling (så stor faktisk, at dens to kilo gav overvægt på vej hjem med easyJet; men det er en helt anden historie, ikke mange er villige til at høre ...). Men hvorfor nu al denne interesse for de nordatlantiske mandater?

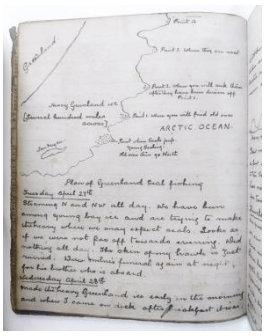

Jo, denne *'Dangerous Work'* er relevant på to sæt: for det første beskriver den udførligt i tekst og tegning, hvordan det var det Gode *Hope*, der i 1880 tog stud.med. Arthur op forbi Grønlands kyst – hvor en *anden* doktor (og bestyrelsesmedlem) i 2023 ligeledes har været forbi Godthåb (nu nok Nuuk) i sin jagt på Baskervilles Slædehund. (Hvis man ellers skulle være i tvivl, er det selvsamme bestyrelsesmedlem, som også optræder i op til *flere* af Morten Mikkelsens essays fra *Kristeligt Dagblad* i antologien *10 helte fra historien* på forlaget mellemgaard 2021!)

Portsmouth

Inden afrejsen havde jeg i min egen lænestol samt i forrige nummer af *Sherlockiana* 2023:1, nemlig læst et rejsebrev af et andet velanskrevet medlem af klubben (hvis kgl. investitur ikke skal nævnes her), som udbredte sig udførligt om sine store, kontinentale opdagelsesrejser, hvis endnu større sherlockianske relevans nok har vist sig alle udgifterne værd. Dette medlem beskrev levende sit hundekolde eventyr, da han drog ud og, som den store (polar-)forsker Palle er, straks fandt Mesterens navn holdt eviggrønt i så fjerne, eksotiske og formodede usherlockianske egne som Vestgrønland.

Eftersigende er én af de sjældneste oversættelser af Conanen (sålænge det varer) en del af Rigsfællesskabet: for det har længe været en slet skjult hemmelighed, at HOUN har eksisteret i en enkelt og sjælden grønlandsk oversættelse: Palles vigtigste opdagelse på rejsen var naturligvis Conan Doyles *Baskervillekut Kingmerssuat: oKalugtuaK Sherlock Holmesíkúnik*: den hidtil ret så ukendte udgave af "Stor hund fra Baskerville", som blev trykt i 1961 i en hæftet udgave i et oplag på 1500 eksemplarer i Godthåb af Det Grønlandske Forlag og som blev oversat til grønlandsk af Nikolaj Rosing, mens billedkunstneren Kresten Rubjerg tog sig af forsideillustration. Ret så ukendt? Jeg ser det noteret i mine noter, at Portsmouth Library (The Lancelyn Green Collection) påstår, at der nu kun er sølle siger og skriver *5* eksemplarer af den arktiske *Baskervillekut* tilbage i hele denne hvide verden:

Texas

2 eksemplarer har længe været en del af én af de unavngivne danske holmessamleres holmessamling. For nylig har Palle meddelt, han har fundet 3 eks. af *Baskervillekut* i Nuuk: 1 eks. til sig selv (selvfølgelig: Chemnitz' underskrevne flids-

præmie til 19,95 kr.); 1 eks. til Klubbens Præsident (endnu større selvfølge); og 1 sidste eks. i verden til Sin Samlerven, Din Hobbs (GALAKSESAMLER OG SYDSTATSFORFATTER TIL *A STUDY IN SHERLOCKIAN AESTHETIC REALISM*, 2021): Et pænt lille kobbel på 5 af Baskervilles Slædehunde, må man sige. Og nu er det så slut! Hvad jeg imidlertid ikke ser noteret nogensteder endnu, er, at – desuagtet det lave antal eksemplarer – så eksisterer denne sjældne bog faktisk også i 5 forskellige *udgaver:*

1) Den hæftede førsteudgave fra 1961, som Paludan Antikvariat havde et uopskåret eksemplar til salg af i 2020: det må være det "meget fine eksemplar" hos et såkaldt "velanskrevet medlem af klubben", hvis navn "stadig ikke skal nævnes her; der er stadigvæk ingen grund til at give svage sjæle lejlighed til at overveje nattogter", som Palle havde set. (Men herforinden havde Bjarne Nielsen ejet et gammelt, indbundet, tidligere biblioteksekseemplar, som han åbenbart lånte tilbage i 2002, og, som den glemsomme sjæl han var, uden skumle bagtanker så *ganske og aldeles glemte at aflevere tilbage.* Helt forbryderisk var han dog ikke, idet han ikke glemte at betale bøden for manglende aflevering: 400,- kr.)

2) Biblioteket var så velvillige (nu da bøden jo var betalt) at oplyse, at Statens Bibliotek og Trykkeri for Blinde i 1989 udgav en lydbog indtalt og oplæst på sproget Kalaallisut af oversætter Rosing selv: på 7 kassettebånd, mono, i 2 æsker;

3) biblioteket oplyser også, at Danmarks Blindebibliotek i 2004 har udgivet en elektronisk digital udgave af denne gamle lydbog.

Tyskland

4) Men ikkenok med dét, så eksisterer der tilsyneladende rygter om, at der ydermere findes en endnu sjældnere fjerde særudgave: et fotografisk genoptryk i særdeles begrænset oplag, idet en tysk samlersjæl, Richard Kiederle, *også* i 2002 lånte bogen på biblioteket, trykte en tysk faksimileudgave heraf i et antal eksemplarer, hvorefter han prompte *ikke* glemte at aflevere den tilbage; hvilket så senere samme år var Hr Nielsens held (men ikke bibliotekets)! Denne udgave blev 'mangfoldiggjort' til Herr Kiederles samlerven, Den Hobbs, i hele 3 eksemplarer – 1 til hver af Garridebberne: velnok den allersjældneste udgave af HOUN af dem alle!

5) Og endelig forlyder det, at Hans Hobbs engang i 2019 yderligere sørgede for at få en snes stk. flere genoptrykt. Så hvis alle disse rygter taler sandt, er det alt i alt et lille pænt hundespand af *Baskervilles' Sleuthhounds* trods alt!

Well; når alt kommer til alt, er det vel godt, at der hele tiden dukker nye ting op, man kan samle på. Som en anden Baron Grüner er der jo flere, der lider af samlermani i voldsom grad; så tænk, hvis man havde alting i sin samling: hvad var man så ...?

Lowland

Efterhånden skulle en vis andel af Bladets læsere vel have troet, at det ville være nemmere at finde spor af Conanen i andalusiske turistbyer og arktiske hovedbyer end i selve Conans fødeby? Men fruen & jeg var rejst til Caledonia for at se klenodierne; så, efter flere feriedages utrættelige søgen efter, hvad der skulle vise sig som den åbenlyse mangel på bevidst udførte mindesmærker eller anden form for memorabilia over Sherlock Holmes eller Conan Doyle i skotternes metropol, satte vi alt ind på at finde et sidste spor mere efter en sidste – og mere tilfældigt bevaret? – artefakt.

Og hvorfor var så den anden (altså den førstomtalte) arktiske bog, *'Dangerous Work'*, endvidere relevant? Fordi jeg i

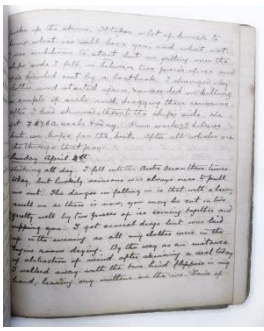

denne faksimile netop så gengivet et håndskrevet manuskript udført i Conan Doyles egne victorianske kragetæer! Og sjovt at bemærke, hvordan hans håndskrift varierer altefter tykkelsen på hans pen: hvorvidt han skriver ungdommeligt med en tynd pen – eller mere modent, som vi kender hans skrift, med en tykkere pen!

Men denne gang *så* jeg ikke kun; jeg *observerede;* og så *erindrede* jeg! Jeg huskede at have læst i Bladet engang (*SHERLOCKIANA* 2020:4), at ét af de adskillige unavngivne bestyrelsesmedlemmer også havde gjort en åndfuld rejse til N.Y. for ikke blot at bese og betragte, men også brillant at blære sig med en endnu helligere gral end Beeton: nemlig et ægte *originalmanuskript* fra Conan Doyles egen hånd!

Til sidst kørte jeg hen til Edinburgh National Library på George IV Bridge, fremlagde sagen for min nye ven, underbibliotekar Lomax, og ville ønske, jeg kunne drage hjem med en tynd bog under armen: jeg måtte dog nøjes med at bese den på stedet!

Den underbibliotekar, der denne dag assisterede mig, deducerede jeg dog straks til at være skotte, men *ikke* hidrørende fra de berømte *Highlands*; så jeg kan ikke andet end tænke på denne ansatte som én af bibliotekets Low-Macs.

Thi det viser sig nemlig, at Nationalbiblioteket sandelig er den ustolte ejer af ét af den litterære agents egne håndskrevne manuskripter! Og nok er "Den fornemme Klient" måske ikke én af de større graltekster som dem, Monggaard oplevede; men det er dog stadig en mindre relikvietekst, Doyle selv har siddet og tænkt over og nørklet med og rørt ved og skrevet med sin egen (tykke) pen.

Så, som en særlig service for de få, men danske læsere af indeværende Blad kan vi hermed stolt præsentere en kortfattet gennemgang af Doyles MS til ILLU – og dét et helt halvt år før resten af verden kan læse bindet *Illuminating "The Illustrious Client": Its History and Manuscript* der udkommer i *Baker Street Irregulars Manuscript Series* under redaktion af Randall Stock i januar 2024!

Dette bind analyserer i detaljen selve MS, diskuterer ACD's kreative proces, og fastlægger MS' historie fra 1924 til nutiden. Som de andre bind i serien vil det også inkludere en faksimilereproduktion af MS i farver (ikke at der er mange forskellige af dem!) samt en detaljeret sammenligning med de udgivne versioner af teksten.
http://www.bestofsherlock.com/ref/illustrious-client.htm

DEN MYSTISKE AFFÆRE MED DEN BLÅ PORCELÆNSSKÅL

Sir Arthur Conan Doyles egenhændige "holograf"-manuskript til Sherlock Holmes-fortællingen "The Adventure of the Illustrious Client" blev færdigskrevet i juli 1924: udgivet i amerikanske *Collier's* i november 1924 samt i britiske *Strand Magazine* i februar-marts 1925; og tilsidst opsamlet i *The Case-Book* i 1927.

Med den formaning in mente, jeg får af underbibliotekar LowMacs, om hvor vigtigt det er at opretholde den allerstørste sikkerhed i forbindelse med mit lånerkort, tror jeg først, at jeg vil få udleveret en række skrøbelige løsark, som jeg forsigtigt skal undersøge med glacé-behandskede hænder og tilbageholdt åndedræt! Da jeg i stedet får en af bibliotekets kraftige papæsker, der bærer betegnelsen "ACC. 12646",

slapper jeg lidt af: og da jeg ser, at den indeholder et elfenbenshvidt stivlærredsbind med guldtryk på omslaget, falder jeg til ro: med titlen øverst og "**M. S.**" trykt nederst kan jeg se, det er meningen, at netop denne forfatters drøm omsider skal indfries!

Det er dog stadig med lidt behandsket åndedrag, jeg åbner bindet, ser de blanke forsatsblade forrest (og bagest) i indbindingen, for at bladre videre til selve gralen:

Dette MS er håndskrevet i Doyles sædvanlige senvictorianske kragetæer (der ikke har forandret sig meget siden hans arktiske rejse): med sort blæk (der dog visse steder er falmet til grå- eller brunlige nuancer) på tyndt, halvgennemsigtigt, linjeret papir med en blank, plasticagtig overflade: så der kommer ingen gammel papirlugt fra MS.

Det fylder 36 sider: der efterfølgende usirligt er nummererede med en skødesløs bibliotekarblyant (*IKKE* LOWMACS!): 1-23; så er der indsat en lille ekstraside 23a med en tilføjelse; 24-29; en tilføjet side 29a; og 30-36, hvoraf side 30 og 31 også er afkortet. De fleste sider måler ca. 255mm x 200mm. En anden blyant har også tilføjet nogle citationstegn og kommaer, der åbenbart manglede i originalen...

Der er kun skrevet på højresiderne, så man kan tydeligt se skriften spejlvendt igennem bagsiden af papiret. Der er hul i øverste venstre hjørne, hvor alle siderne på et tidspunkt har været holdt sammen af soldaterben; og visse sider har ydermere spor efter en gammel, rusten papirklips.

Der er, som reglen er med ACDs MSS, ikke mange rettelser, ændringer eller tilføjelser til selve historien eller plottet; der er dog flere end 100 mindre tekstrevisioner: overstregninger med mindre rettelser – og de små ekstrasider indsat med de længere tilføjelser.

Rom

Nogle af de mere interessante detaljer, der springer i øjnene, er:

p.1: Der figurerer minsandten en ukendt, alternativ titel, der refererer til Watsons eget eventyr i dramaet: *"The Adventure of the Blue Saucer"*;

p.9: Restauranten "Romanes" er først rettet til et utydeligt italiensk "SCARPINO'S", som derefter er rettet til "SIMPSON'S": dén sagnomspundne restaurant på Londons The Strand vi kender og som netop i skrivende stund er lukket på ubestemt tid og nu skal til at bortauktionere store dele af deres inventar;

p.13: det mere overklassefornemme, men også mere kedelige figurnavn, "Claire Wyndham", blev først senere ændret til den mere viljestærke og ja, mere kattede *hell-cat* "Kitty Winter"!

p.21: Fantastisk at se den ikoniske inskription fra spisesedlen, "MURDEROUS ATTACK UPON SHERLOCK HOLMES", indtegnet i firkant af Doyles egen hånd, som dannede foreløbig cliffhanger, da første halvdel af historien afsluttedes i februarnummeret af *The Strand!*

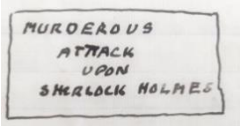

p.26: Watsons alias "Dr Hill Barton" er baseret på den historiske historiker, John Hill Burton (1809-81), som ACD selv kendte godt fra sin Edinburghtid: som dreng legede Arthur sammen med hans søn, Willie Burton, til hvem Doyle dedikerede sin første roman, *The Firm of Girdlestone* fra 1890.

Dette er et af de sidste MSS i familiens eje: som Sir Arthurs yngste, længstlevende og mest generøse barn testamenterede Dame Jean Conan Doyle (1912-1997) sin fars originale manuskript til the National Library of Scotland. Som boets eksekutor skænkede Charles Foley MS til biblioteket den 30. juni 2006.

Wien

Jeg ved ikke helt, hvordan jeg kan beskrive det klart for dig, kære læser. Det er svært at sætte flere objektivt interessante ord på dette MS; for hvad, der virkeligt er den store subjektive oplevelse, er, hvor fantastisk det er at komme så tæt på selve skabelsesøjeblikket: hvad ACD har tænkt og skrevet, og hvor han så har tænkt sig om igen og rettet. At vide, at selveste Sir Arthur har siddet med sin pen og funderet over papiret og således kreeret endnu ét af de udødelige eventyrer om Mesteren og hans lærling: Nok ikke den mest spændende kriminalsag, Holmes har haft med at gøre; der er f.eks. ikke megen deduktion fra hans hånd. Men med Watsons eget vigtige eventyr, den troværdigt slibrige skurk Baron Grüner og de to modsætningsfulde men troværdigt tegnede kvinder, og så det voldsomme, victorianske melodramatiske klimaks, hele den smudsigt edwardianske novelle har, er der alligevel (som altid) noget at komme efter (SOM OGSÅ SVEND & ARNE SKREV OM I *SHERLOCKIANA* 2017:2-3):

http://www.nls.uk/
http://www.nls.uk/news/press/2006/06/sherlock-holmes-manuscript-comes-to-the-national-library

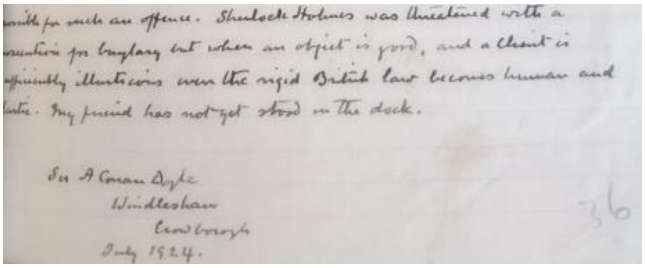
with for such an offence. Sherlock Holmes was interested with a
mentioning for burglary but when an object is good, and a client is
sufficiently illustrious even the rigid British law becomes human and
lenient. My friend has not yet stood in the dock.

Sir A Conan Doyle
Windlesham
Crowborough
July 1924.

36

Til slut er MS underskrevet af "Sir A Conan Doyle" og dateret "Windlesham, Crowborough, July 1924", og jeg kan endelig ånde lettet op: nu er jeg ikke mere det eneste bestyrelsesmedlem af Sherlock Holmes Klubben i Danmark, der ikke har beset, befamlet og befilmet et originalt ACD MS i udlandet!

China

Da fruen ikke har fået oprettet sit eget lånerkort (og dét, sagde LowMacs, var påkrævet!), tager hun sig i stedet for håndskrifttydning en tiltrængt og velfortjent kop kaffe i bibliotekscafeen i den noget længerevarende end først planlagte mellemtid. Og kuløren på hendes kaffekop – og derved også hendes porcelæns-*"saucer"*? Den smukkeste, dybblå farve! Ikke blot så blåt som den blå regn, men en endnu mere ikonisk, conanisk, ja næsten fornem blå.

Så hvad kan man så til helkonklusion deducere? At det er lykkedes Mesteren endnu en gang at brillere i at sløre sine spor. Det er endnu ikke lykkedes med sikkerhed at opklare den præcise beliggenhed af nr. 221b i Baker Street i London (KUN LAURISTON GARDENS); og det er heller endnu ikke lykkedes nogen at finde noget spor af Holmes i Edinburgh! Men hvad havde man i grunden regnet med af en sand Mester i forklædningens, tilsløringens og sporsletningens kunst?

Det hele begyndte i Valby. Og det sluttede i Edinburgh. Og det er jo i og for sig samme kontinent – og så behøver vi ikke engang at lade som om.

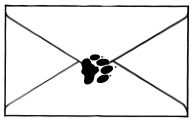

– Hr **M**ichael **S**kov,
Valby, København, Juli 2023

Eventyret om de tre glas

Af Palle Schantz Lauridsen

Præsidenten sad med sit Holmes-puslespil ved det store bord i det smukke, grønne spisekøkken. Hendes arbejde med brikkerne blev afbrudt, da det ringede på døren. Ind trådte denne klubs medlemsminister. Inden han fik lov til at åbne munden, ringede det igen. Denne gang var det redaktøren af nærværende publikation, der forpustet trådte ind ad døren. De tre mødtes efter aftale. Der var nogle brikker, der skulle lægges, og nogle gaver, der skulle viderebringes.

– God aften, fru Præsident, sagde redaktøren høfligt. – Jeg, håber, De har haft tid til at finde de aftalte ting frem.

– Det har jeg, hr. redaktør, svarede præsidenten, mens hun lagde et par brikker på plads. – Men før vi går videre, skal både De og medlemsministeren huske, at de først har lovet at lægge en brik i puslespillet.

Efter nogen søgen blandt de tilbageværende brikker fik de lagt deres brikker. Den ene var en del af Silver Blaze.

Præsidenten bad dem nu om at sætte sig. De glædede sig til at åbne pakkerne.

– Jeg fik overbragt pakkerne ved Holmes-konferencen i Schweiz for nylig. De kommer fra Monica Schmidt fra BSI. Hun havde fået en af de andre konferencedeltagere til at tage dem med fra USA. Monica har de seneste år haft for vane at få produceret indgraverede glas til nye *Irregulars*. Jeg har godt selv nok været medlem i mange år, men Monica syntes ikke, jeg skulle snydes. Og så var jeg jo også en slags kurer.

– Åh ja, det er en lang historie. Ministeren så træt ud. Hans glas var oprindeligt blevet sendt til hans privatadresse, men han var ikke hjemme, da UPS kom forbi. Og så blev pakken sendt retur til USA.

Præsidenten viste sit glas frem; "The Dynamics of an Asteroid", stod der på det. På redaktørens var der indgraveret "A 'Copenhagen' Label", og på ministerens kunne man læse ordene "The Royal Family of Scandinavia".

Præsidenten pegede på en tantalus i barskabet og bad sine gæster sørge for sig selv.

– Lad os skåle, smilede hun. – For Monica Schmidt, den generøse giver; for BSI; og ikke mindst for Sherlock Holmes Klubben i Danmark!

I hear of Sherlock everywhere

Af Michael Skov Lambek

Om det sære forbrugerprogram Kontant skriver Johannes Fogtmann i sit portræt "Forbrugerens forheksede hånd" i *Weekend Avisen* d. 17.05.23:

»Hvis TV Avisen, Sporten, Vejret og Deadline sad omkring det store redaktionsbord, alle i skjorte, så ville *Kontant* sidde der blandt dem i sit fuldbyrdede Sherlock Holmes-kostume: lup, pibe, stor dum hat«.

Om de slettede sms-beskeder fra statsministeriet skriver Noa Redington i sin klumme "Med 6 millioner indbyggere i Danmark rammer vi en milepæl" i *Politiken* d. 24.06.23:

»De virkelig skyldige er de støttepartier, der lod det ske. Enhedslisten, SF og Radikale Venstre. At Enhedslisten i dag melder sig i koret af partier, der vil ansætte Sherlock Holmes for at genfinde de forsvundne tekstbeskeder, er skamløst«.

Om den medmenneskeligt dræbende digitalisering i Danmark skriver Knud Romer i sit debatindlæg "Det sidste menneske er afskaffet" i *Politiken* d. 08.07.23:

»Men du kan selvfølgelig prøve at ringe til PostNord. Hvis du kan finde et telefonnummer – og det er et job for Sherlock«.

Om den form for kommunikation af det åbenlyse skriver Carsten Jensen i sin leder "No shit, Sherlock: Nord Stream-efterforskning får dansk politi til at ligne en scene fra Olsen-banden" i *Politiken* d. 14.07.23:

»No shit, Sherlock, den oplysning var vist feset ind hos de fleste [...]«.

Om kontingent til Klubben hilser Scatmesteren og takker for 200,- kr. korrekt indbetalt d. 24. april 2023. Der er imidlertid blot den lille hage ved det, at der *ikke* er påført noget navn til identifikation, men kun mærket "Sherlok". (Og ja, det er Sherlok – uden "c"!) Hvem melder sig? Og vi lover: vi skal nok lade være med at afanonymisere vedkommende!

MYSTISK DØDSFALD: Det kræver ingen rådgivende detektivevner at opdage, at Scatmesterens nabohus er sat til salg. Grunden derfor er derimod lidt mere uklar. Men det har vist sig, at beboeren – en ældre hvidhåret eneboer, der desværre holdt sig mest for sig selv – er afgået ved døden på et ikke nærmere defineret tidspunkt i løbet af de første måneder af 2023. Og naboens navn? JOHN WATSON!

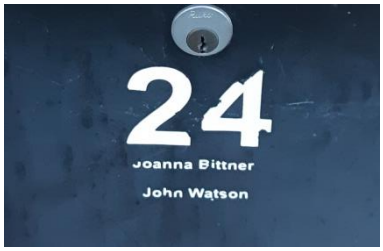

Og for at det ikke skal være løgn, har naboen til den *anden* side af JW dette flotte skilt (so close -- and, yet, so far)!

Hvad betyder akronymet AI? Sherlockianere vil mene at det dækker over *Alpha Inn*, værtshuset der husede den gåseklub som den gode Henry Baker var medlem af. Resten af verden vil mene at det betyder *Artificiel Intelligens*. Vort dristige medlem Palle Schantz Lauridsen fandt for nylig en måde at forene de to verdener på da han benyttede den populære AI-app ChatGPT til at finde udkast til tekstafsnit han kunne bruge i sin historie om De Tre Glas her i bladet. Det gik lige an.

I foråret sendte DR den 9. og sidste sæson af den fine krimiserie *Endeavour*, som her i landet af ikke unaturlige grunde fik et andet navn, nemlig *Unge Morse*. Mange danskere ved ikke hvad der gemmer sig i det originale navn, endsige hvordan det skal udtales (fortalte en lille lokal brugerundersøgelse mig).

I den første af sæsonens tre episoder, "Prelude", blev der sendt hilsener til verdens største detektiv. Nogle minutter inde i historien blev unge Morse hilst velkommen af seriens retsmediciner med disse ord: "You have been in Bryan Lymis, I perceive!" En reference til de første ord Sherlock siger i den allerførste historie i Conanen, *A Study in Scarlet*.

Og da Morse senere finder et spor i sagen, en hotelregning, viser et nærbillede af regningen sig at være en hilsen til den historie som da den debuterede på tryk, mentes at ville blive den sidste tekst i Conanen – "The Final Problem."

Lørdag den 8. juli delte en gruppe medlemmer af Sherlock Holmes Klubben nogle timers hyggeligt samvær i et næsten uforstyrret hjørne af Søndermarken, som på denne solbrændende dag var fyldt med mennesker alle andre steder. Det var årets *VicPic*, og deltagerne havde hver sin specialitet med til bordet. Deltagerne var Anne, May, Mia, Michael, Svend, Therese, Elena og Finn. Næsten i alfabetisk rækkefølge. De tre sidstnævnte gik lidt tidligt og overlod til de øvrige at løse det svære spørgsmål: Hvordan fordeler man fire lækre schweiziske chokolader til fem lækkersultne sherlockianere?

(forts. fra s. 27)

forlægger til dig." Og forlæggeren blev Poul Carit Andersen (1910-82), som la Cour arbejdede sammen med i mange år.

Man må nok konkludere at Lindemann havde god grund til at tro (eller vide) at Tage la Cour var den skyldige. Og da dennes Holmes ledte efter indicier i romanen som pegede på Lindemann, vidste han altså i forvejen hvad han skulle lede efter. No cheat, Sherlock!

I artiklen bragte Lindemann også en overraskende oplysning om Chr. Elling: "Professoren [skrev] en meget rosende kronik om bogen. Han kunne se, at det var mig der havde skrevet den, men røbede det ikke, det var spøgen for god til, heller ikke, da han inviterede mig til frokost i beværtningen 'Huset med det grønne træ,' hvor jeg aldrig havde været før. Bogen blev slet ikke nævnt." Var det mon ved den lejlighed Elling fik en flaske god cognac af Hareng?

Et par år senere var det Lindemanns tur til at skrive en Sherlock Holmes-novelle og gemme sig bag pseudonymet John H. Watson. "Sherlock Holmes' danske eventyr" i *Berlingske Tidende*, 24. januar 1988, var en nonsenshistorie med aktuelle referencer som forsøgte at være lige så morsom som Storm P. kunne have været med det samme stof. Måske har den forekommet mere vellykket i samtiden. Det var en anden tid, som man ofte siger for tiden i en anden kontekst.

Følgende lille uddrag af novellen er interessant her: "Generalen var Frankrigs største vinekspert og for at føre fjenden bag lyset var han flyttet ind på hotel »Apollinaris« på Nørrevold i København. Det var tidligere ejet af den danske krimiekspert, Mr. Tage la Cour, men er nu et afholdshotel. Mr. la Cour blev anholdt, men løsladt på grund af bevisets stilling. På morddagen havde han holdt foredrag i Poe-klubben i Rio de Janeiro."

Hvad i alverden! Tage la Cour? Hotelejer? Drillede Lindemann bare sin ven med denne absurde identifikation? Nej, det var faktisk rigtigt, opdagede jeg. Og han var ikke bare hotelejer, han var dobbelt hotelejer! I 1946 købte han Missionshotellet Nørrevold på Nørre Voldgade 24 i København. Han gav hotellet et mere neutralt navn og solgte det igen i 1955. I 1953 købte han endnu et hotel. Det afslørede *Information* den 5. december, under Hareng-affæren – et sjovt sammentræf: "Hørsholm hotel er blevet solgt til direktør T. la Cour, der for tiden driver hotel Nørrevold i København, og overtagelsen vil finde sted om kort tid. Nævnte direktør er formentlig bedre kendt som forfatteren Tage la Cour." Jeg ved ikke hvor længe han ejede dette hotel.

Tilbage til hans ven Kelvin Lindemann. Om hans interessante liv kan få meget at vide i barnebarnet Anders Lindemanns flotte biografi fra i år, *Kelvins krig*.

Og sluttelig, kære læser: Bemærkede du den iøjnefaldende fejl i teksten fra *Informations* antikke forside på *Sherlockianas* forside? Teksten der omgiver portrættet af Basil Rathbone? Måske har du set, men ikke observeret, at i tilfælde af at det er blevet opdaget, er det ikke to gange.